

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG, D.D. 18 april 2023

Vergaderzaal 3

3. Instemmen met Cultuurnota Dordrecht 2030 - Startnotitie

Voorzitter: de heer Safranti
Commissiegriffier: de heer Verkooijen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. De Heer (CU/SGP)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Dhr. Schilt (PvdA)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Striebeck (VSP)
Dhr. Tutupoly (Op ons Eiland)
Mevr. Vol-van der Holst (Partij voor de Dieren)

Portefeuillehouders: wethouder R. van der Linden

Ambtelijke ondersteuning: Mevr. Van Walderveen

Externen: Dhr. Wijn

De voorzitter: Goedenavond, allemaal. Welkom, mensen thuis, mensen op de tribune, mensen van de pers eventueel en jullie raad en commissieleden. We zijn vanavond bij elkaar voor de kamer ... Hij komt eraan. Raadsvoorstel 'Instemmen met de Cultuurnota Dordrecht 2030'. Het is een startnotitie. Het is een technische briefing, beeldvormende sessie. Ik ga zo even het woord geven aan Jeannette van der ... Sorry, Walderveen – mijn excuses – en Cor Wijn. Cor Wijn is van adviesbureau Berenschot en Jeannette van Walderveen is beleidsadviseur Cultuur. We hebben ook onze wethouder inmiddels bij ons. Voordat we dus overgaan naar de presentatie wil ik even voorstellen om even een kennismakingsrondje te maken. Ik begin even links.

De heer Van der Linden: Rik van der Linden, wethouder.

De heer Van der Kruijff: Wim van der Kruijff, CDA.

Mevrouw Kruger: Kitty Kruger, GroenLinks Dordrecht.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie-SGP.

Mevrouw Vol-van der Holst: Danielle Vol, Partij voor de Dieren.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op ons Eiland.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter Voor Dordt.

De heer Wijn: Cor Wijn, Berenschot.

Mevrouw Van Walderveen: Jeannette van Walderveen, gemeente Dordrecht, beleidsadviseur.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Den Heijer: Den Heijer, Dordtse VVD.

Mevrouw Koene: Koene, Gewoon Dordt.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

De heer Schilt: Ruben Schilt, Partij van de Arbeid.

De heer Verkooijen: Bas Verkooijen, commissiegriffier.

De voorzitter: Dankjewel, Bas. Bas is sinds vandaag in dienst, heb ik begrepen. Dus welkom, Bas. Interim, maar goed, je bent vandaag in ons midden. Nu het woord aan – ik moet nog een keer gaan spreken – Jeannette van Walderveen.

Mevrouw Van Walderveen: Het is ook een niet veel voorkomende naam. Even kijken. We hebben ervoor gekozen om in overleg met jullie en de griffie een toelichting te laten geven op de startnotitie door Cor Wijn. Hij is voor ons als beleidsadviseurs een soort klankbord ook tijdens het proces geweest tot nu toe. Hij heeft zelf niet meegeschreven aan de startnotitie, maar bedoeld om ook voor jullie gewoon reflectie te geven vanuit een beetje landelijk perspectief op de startnotitie en dus samen met mij hier om jullie vragen te beantwoorden over de startnotitie. Ik geloof dat de wethouder even wat wilde zeggen nog.

De voorzitter: U mag wat zeggen, als u dat wil.

De heer Van der Linden: Als ik dat wil wel, en ik weet hoe gevoelig dat ligt in beeldvormend overleg, maar dan hou ik het heel kort. Deze startnotitie is natuurlijk bedoeld om het proces op gang te brengen en op gang te houden waar het gaat om het opstellen van de Cultuurnota. Over cultuur kun je van alles vinden en je kunt van alles ook van waarde vinden voor de stad en dat heeft ook vaak te maken met het perspectief dat je erop loslaat.

Daar is een groot deel van de presentatie ook op geënt zodat je het hele scala aan wat we aan cultuur doen of zouden willen doen goed voor het voetlicht krijgt.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat ik het woord aan Cor Wijn ga geven, we hebben een interactieve bijeenkomst zo meteen, dus je mag tussendoor ook gewoon vragen stellen. Oké? Cor, het woord is aan u.

De heer Wijn: Kijk, hij doet het, hartstikke mooi. Ik blijf er gewoon bij staan, als jullie het goed vinden. Ik ga jullie in tien minuten een kwartier even meenemen in wat de uitgangspunten van het cultuurbeleid in zijn algemeenheid en van Dordrecht in het bijzonder. Ik werk al ongeveer twintig jaar als consultant in de cultuursector. Ik ben ooit begonnen bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en daar heb ik best een tijd gewerkt. Op die manier ben ik eigenlijk ook in het lokale cultuurbeleid terechtgekomen en dat is al heel lang mijn werkveld. Al die gemeenten en ook provincies, groot en klein, ik vind ze allemaal even boeiend. Dus ik vind het ook leuk om bij jullie even kort iets te vertellen over kunst- en cultuurbeleid. De reden dat ik denk ik ben uitgenodigd hiervoor is gelegen ook in een boek wat ik gemaakt heb een paar jaar geleden over cultuurbeleid en management. Het centrale model in dat boek, dat wil ik ook even met jullie delen, omdat dat voor de rest van mijn verhaal ook van belang is, dat zien jullie hier. Centrale notie eigenlijk van deze avond is welvaartseffecten, wat zijn dat nou en hoe draagt cultuur daar nou aan bij? Het model wat in mijn boek staat en dat boek is eigenlijk gewoon een bloemlezing van de vijftig belangrijkste boeken op het gebied van kunst- en cultuurbeleid. De formule is eigenlijk: als er maatschappelijk draagvlak is voor kunst en cultuur – en in een stad als Dordrecht is dat er, dat weet ik; als er politieke steun is; als er ook voedingsbodem is; als er stedelijke initiatieven zijn; en als er goed cultureel management is, dat is ook belangrijk natuurlijk, de boel moet goed geleid worden. Dan leidt dat, die vier elementen samen maken dat je goed cultureel klimaat hebt en dat geeft allerlei welvaartseffecten. Daar wil ik wat meer over vertellen, over die welvaartseffecten. Het is een term van Paul Samuelson, dat is een Amerikaanse econoom en die heeft de Nobelprijs gewonnen voor het munten van die term en de theorie daarachter. Wat hij eigenlijk zegt is dat, en dat was toentertijd, dan hebben we het over de jaren tachtig van de vorige eeuw, innovatief. Ik zie sommigen van jullie de camera pakken, dat mag natuurlijk, maar volgens mij wordt die ook gedeeld, mijn verhaal, dus hij komt ook jullie kant op. Die Samuelson zei: je moet naar economische waarden niet alleen maar kijken in termen van geld, maar er zijn ook andere zaken die je in ogenschouw moet nemen en die je overigens ook in geld kunt uitdrukken. Hij noemde in dat verband sociale effecten, hij noemde in dat verband psychologische effecten, hij noemde ook fysieke effecten, hij noemde ook – get staat hier nou niet bij zie ik, ik weet ook niet waarom – maar bijvoorbeeld effecten op natuur en milieu. Activiteiten hebben ook daar een effect op, alleen is dat niet altijd positief. Die welvaartseffecten, daar is best wel veel onderzoek naar gedaan. Daar ga ik jullie niet mee vermoeien, duurt allemaal te lang, maar een paar zijn toch wel leuk om even te vertellen. Amsterdam heeft in de jaren tachtig als een van de eerste steden in Europa het predicaat Europese culturele hoofdstad verkregen. Het besluit eigenlijk om die bid uit te brengen en om daarvoor te gaan was toen gebaseerd op een onderzoek dat heette Meer dan een miljard.

Dat ging wel om een miljard gulden overigens hè, dat was de veronderstelde spin-off van dat evenement. Daarna is Rotterdam nog een keer Europese culturele hoofdstad geweest en Leeuwarden natuurlijk in 2018. Leeuwarden heeft het ook weer laten onderzoeken, ook daar bleek dat de middenstand in allerlei vormen in Leeuwarden en ook daarbuiten daar eigenlijk ontzettend veel plezier van had gehad van dat evenement. Er is onderzoek gedaan naar de culturele bedrijvigheid en het effect daarvan op achterstandswijken, blijkt ook significant te zijn. En een bekende onderzoeker op het gebied van cultuur en de effecten daarvan is Gerard Marlet, die jullie denk ik de meeste van jullie kennen hem wel als de geestelijk vader van de Atlas voor gemeenten, die bij menige wethouder en ook veel raadsleden op het nachtkastje ligt. De Atlas voor gemeenten wordt al een jaar of vijftien gemaakt, die besteedt altijd veel aandacht aan leefbaarheid, allerlei aspecten daarvan. Daar kom ik straks nog op terug. Dordrecht figureert daar ook in, dat gaat over de vijftig grootste gemeenten. Dordrecht doet het daar eigenlijk best goed op en dat laat ik straks even zien. Belangrijkste inzicht eigenlijk van Gerard Marlet, en dat is een grappig inzicht, hij heeft de term woonattractie gemunt en hij zegt: cultuur is een woonattractie. Wat bedoelt hij daarmee? Mensen wonen graag in de buurt van culturele voorzieningen en het interessante is dat mensen dat doen, zelfs als ze er niet zo vaak of helemaal niet gebruik van maken. Dus de optie, de mogelijkheid dat je naar het theater of dat je naar de film kunt gaan maakt al dat mensen een bepaalde plek eerder verkiezen dan een andere. Marlet heeft dat via onroerendgoedprijzen heel modelmatig in beeld gebracht en laten zien dat vooral cultuur die makkelijk bereikbaar is, die kleinschalig is, die van plaatselijke betekenis is, dat die die woonattractiefunctie heeft. Dus niet een internationaal museum wat een internationaal publiek trekt, niet een festival wat maar een paar dagen de tenten opslaat, maar juist de wat kleinere culturele voorzieningen waar je wel elke dag naartoe kunt gaan. Oké. Nou, dat was even mijn algemene verhaal.

De voorzitter: Mijnheer Den Heijer, u had een vraag?

De heer Den Heijer: Ja, ik had een vraag over de woonattractie. In hoeverre is corona in dat beeld? Want dit verhaal kennen we, de Atlas van gemeentes, dat hebben we afgelopen jaren inderdaad hebben we deze termen voorbij zien komen en volgens mij ook een heel geloofwaardige term, even voor mijn eigen. Maar in hoeverre is corona daar een trendbreuk in geweest, of staan die modellen nog steeds overeind?

De heer Wijn: Ik vind dat een ontzettend goede vraag en we weten het eigenlijk nog niet. Er was een tijd dat mensen die in de culturele wereld werken dachten dat de wereld echt definitief veranderd was. En in 2022 duurde het heel lang voordat de publieke belangstelling weer een beetje op gang kwam en werd er gedacht: er is een trendbreuk. Maar inmiddels zijn de bezoekerscijfers overal eigenlijk weer op niveau en functioneert het weer min of meer zoals voorheen. Dus ik denk dat het nog steeds wel geldt. Ik was gisteren in Drenthe, daar hadden we het gesprek, daar dachten ze twee jaar geleden dat door de coronacrisis dat mensen veel meer thuis gingen werken, dat veel meer mensen uit de Randstad interesse zouden hebben om in Drenthe te gaan wonen en van daaruit hun werk te doen en zij verheugden zich al op het talent wat hun kant op zou komen.

Maar ze zeiden gisteren dat ze daar eigenlijk een beetje in teleurgesteld zijn geraakt, want het neemt niet de vlucht die ze hadden verwacht of gehoopt. Goed.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Ik had een vraag ook over woonattractie, want wat u net beschreef is dat woonattractie vaak gaat over, wat er staat, liefst in de buurt en klein. Hoe staan podiumkunst en musea daarmee in verbinding?

De heer Wijn: Podiumkunsten, bijvoorbeeld theater en ook muziek, daarvan is bekend, uit allerlei onderzoek weten we ook dat het publiek meestal van dichtbij komt. Dat is ook heel gedifferentieerd, dus we weten dat toneel en ensemblemuziek is vaak mensen binnen een straal van tien, vijftien kilometer. Grotere popconcerten, die mensen komen alweer van verder, maar kleine muziekpodia zijn heel goed voor de leefbaarheid. Maar bijvoorbeeld opera, of musicals, misschien een beter voorbeeld, musicals reizen mensen voor heel Nederland door om ernaartoe te gaan. Een plek waar musicals worden gespeeld, die zijn niet per definitie ook voor het wonen en werken in de nabije omgeving dan weer heel goed. Hele interessante dynamiek is dat. Het gaat dus echt om die wat kleinschaligere activiteiten waar je elke dag denkt spontaan: morgenavond ga ik erheen. Dat is een woonattractie, niet waar je bijvoorbeeld een half jaar van tevoren een kaartje voor moet kopen.

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank. Is dat ook meer het onderscheid tussen wat je bijvoorbeeld in de wijk aan cultuur kunt doen en wat je in de binnenstad? Of is dat al te veel invulling van ...

De heer Wijn: Nou, het is wel zo dat bijvoorbeeld, dat is dat onderzoek waar ik net aan refereerde over die achterstandswijken. Toen hebben ze gekeken: maakt het nou eigenlijk wat uit, of als je bijvoorbeeld een klein podium hebt of een oud schooltje waar kunstenaars actief zijn, of monumenten bijvoorbeeld in een wijk, maakt dat wat uit voor de achterstandssituatie, en als je daar dat soort elementen aan toevoegt, verandert dat dan? Uit dat onderzoek bleek dat cultuur een hele positieve uitwerking heeft op wijken waar het wat minder gaat, dus dat zou eigenlijk ondersteunen dat op wijkniveau ook op die manier werkt.

De voorzitter: Oké. Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, nee, laat maar, want ik zit meer in de economische spin-off, maar dat ...

De voorzitter: Oké, dank u wel.

De heer Wijn: Tweede blokje. Ik heb drie blokjes, dit is het tweede blokje. Dat gaat over cultuur en Dordrecht en over de startnotitie. In die startnotitie staat deze driehoek centraal. Eigenlijk zou je kunnen zeggen, het gedachtegoed van Samuelson, maar niet

op die manier denk ik bewust. Doet hij het nog? Ja. Het komt wel heel goed overeen. Dries aspecten worden benoemd van de waarde die cultuur heeft. Cultuur heeft in de eerste plaats natuurlijk waarde in zichzelf. Het is fijn om ervan te genieten, het is ook leuk om het te doen. Dat noemen we soms intrinsieke waarde, ik heb het hier even artistieke waarde genoemd. Maar cultuur heeft ook economische waarde, werd net al aan gerefereerd door mevrouw Kruger, en ook maatschappelijke waarde. Maatschappelijke waarde is bijvoorbeeld dat je je niet eenzaam voelt, positieve gezondheid, mensen ontmoeten. Op die manier wordt cultuur ook steeds meer ingezet in het sociaal domein. Ik heb gezien dat dat in de startnotitie ook een belangrijk uitgangspunt is. Economische waarde heeft een beetje met werkgelegenheid te maken, maar vooral met die aantrekkelijkheid die ik net benoemde. En artistieke waarde heeft ook te maken met jonge mensen die hun talent willen ontwikkelen, maar ook dat je het als stad de moeite waard vindt om talentvolle mensen aan je stad te binden en te kijken of je die op een of andere manier een woon- of een werkplek kunt bieden. Die drie dimensies, die komen ook in de startnotitie terug en dat zijn eigenlijk de eerste drie. De eerste is de maatschappelijke waarde, cultuur voor en door iedereen. De tweede is vergroten van de aantrekkelijkheid en de levendigheid. Dat gaat vooral over de economische waarde. De derde gaat over de artistieke waarde en het vierde uitgangspunt die jullie in de startnotitie vinden is eigenlijk meer procesmatig. Dat gaat over: hoe lang loopt die beleidsperiode nou en hoe gaan we daar qua doelstellingen en uitwerkingen mee om? Daar kom ik op terug. Eerst even over die maatschappelijke waarde. Dat gaat natuurlijk om publieksbereik, het gaat erom dat mensen mee kunnen doen, maar het gaat er ook om dat je mensen bereikt die niet zo makkelijk aan cultuur mee kunnen doen, of die daar doordat ze ingeschakeld worden ontzettend veel plezier en levenslust aan ontnemen. Er zijn steeds meer initiatieven in buurten, maar ook bijvoorbeeld in verzorgingscentra waarbij cultuur op een fantastische manier wordt ingezet om het leven van mensen aantrekkelijker te maken.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij hebben we nu echt een vraag van mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af, publieksbereik en om mensen blij te maken, valt daar bijvoorbeeld ook het fenomeen straatmuzikanten onder?

De heer Wijn: Wat mij betreft wel.

Mevrouw Kruger: Oké, dan hou ik die eventjes vast.

De heer Wijn: Ik weet dat er heel wisselend beleid is van gemeenten ten aanzien van straatmusici. Sommige gemeenten zijn niet zo aanmoedigend, andere meer. Ik ben heel benieuwd hoe dat hier in Dordrecht is.

Mevrouw Kruger: We hadden er hier heel veel, totdat er toch wel een bepaalde ... Het ging allemaal niet zo lekker. Toen zijn ze eigenlijk van straat verdwenen en nu zie je langzamerhand weer wat terugkomen, maar daar kom ik nog wel op terug als we straks het over de ...

De heer Wijn: Gemeente Groningen heeft ooit een soort beleid gevoerd dat ze op kwaliteit ook gingen beoordelen, dat alleen de goede straatmusici erin mochten. Maar dat voert nu te ver. Uitgangspunt numero twee, dat gaat over die economische waarde van cultuur. Daar heb ik net al aan gerefereerd, maar ik vind dat jullie daar wel trots op mogen zijn. De woonaantrekkelijkheidsindex, volgens mij hoef ik het niet te vertellen, want jullie weten het zelf wel. Maar als je ziet hoe Dordrecht vanaf 2006 stond Dordrecht op plek 30. Ruim tien jaar later stond Dordrecht op plek 13 en in '21 en '22 stond Dordrecht op plek zeven van de vijftig grootste gemeenten als aantrekkelijk om te wonen. Ik vind dat echt sowieso al opmerkelijk dat Dordrecht die ontwikkeling heeft doorgemaakt. Als je dan kijkt hier naar een paar subonderdelen noem ik het maar even. Ik loop de hele tijd met dat ding in de hand en nou kan ik hem even gebruiken. Qua grootte van Dordrecht, het aantal inwoners – wat is het, 120.000 daaromtrent – staat Dordrecht op de vierentwintigste plaats van gemeenten. Als je dan kijkt, dit zijn wat meer algemene indicatoren, dan scoort Dordrecht wat lager dan dat gemiddelde. Op het gebied van armoede is het fijn dat Dordrecht lager scoort dan het gemiddelde en dat geldt ook voor onveiligheid, dan is het alleen maar prettig dat je lager scoort dan het gemiddelde. Maar kijk eens naar kunst en cultuur. Op het gebied van podiumkunst is Dordrecht de achtste stad van Nederland. Ik vind dat heel mooi. Klassieke muziek twaalfde, popmuziek ook achtste. En niet onbelangrijk, ik vind dat het echt bij cultuur hoort, culinaire kwaliteit. Vijftiende plek, prachtig. Dit draagt natuurlijk, want dit zijn dit zijn subonderdelen van die totaalscore. Dat Dordrecht het zo goed doet op het gebied van cultuur, dat draagt natuurlijk bij aan dat Dordrecht nu zevende staat op die woonaantrekkelijkheidsindex. Dat wat betreft de economische waarde van cultuur. Dan de culturele waarden. Staat eigenlijk best wel onder druk op heel veel plekken in Nederland. Dat heeft te maken, even terugkomend op die op die vraag net over de coronatijd, de amateursector heeft het daar wel zwaar van gehad. Dat is natuurlijk een sector die deels ook verouderd is qua mensen die daarin actief zijn, die zijn niet allemaal teruggekomen meer na de coronacrisis. Makers hebben het in zoverre moeilijk dat makers hebben vaak plekken nodig om te werken en die plekken worden duurder door de energiestijgingen, door de vastgoedontwikkelingen. Dure plekken, dat maakt het moeilijker om je ding te doen als creatieveling, dus dat staat onder druk. Die cyclus die ik hier laat zien heb ik eigenlijk ... O, dit gaat wel heel erg snel. Ik moest die pointer hebben, deze. Die laat ik altijd zien om te laten zien: wanneer loopt het nou lekker in een gemeente op het gebied van kunst en cultuur? Nou, dat is als ... Ja, die. Wanneer loopt het nou lekker? Als jonge mensen kunnen leren om een instrument te spelen, of om te dansen, als ze het kunnen leren en als jonge mensen dat leren, dan willen ze natuurlijk ook oefenen met elkaar in een dansschool of elders, dus er moeten ook plekken zijn om dingen te maken samen. Als je dingen maakt, dan wil je ze ook tonen en dan wil je ze presenteren aan een publiek, dus dan moeten behalve plekken om te oefenen samen moeten er ook podia zijn om het te laten zien, ruimtes om het te laten zien. Dat is presenteren en als je dat doet, dan komt er ook publiek op af en dat is natuurlijk de kiemcel, jongeren en ouderen die zich laten inspireren en denken: dat wil ik ook. Dan begint het opnieuw. Hier in Dordrecht is dat volgens mij allemaal best wel redelijk voor elkaar, maar het is wel een voortdurend aandachtspunt dat al die vier elementen, dat die in voldoende mate aanwezig blijven. Dit is het vierde uitgangspunt en ik zei al, dat is meer procesmatig.

Dat gaat erover dat eigenlijk aansluiten bij het landelijke beleid dat in de startnotitie staat, we hoeven niet per se iedere vier jaar alles weer opnieuw radicaal tegen het licht te houden. Landelijk, ook vanwege de coronacrisis die net benoemd werd, is gezegd: laten we nou gewoon niet te veel overhoop halen en een aantal lijnen doortrekken. Dat wordt in de startnotitie ook aan jullie voorgesteld. Daarnaast kun je natuurlijk wel met uitvoeringsprogramma's werken waarin je wel voor de korte termijn voor ieder jaar doelen en middelen bij elkaar brengt. Laatste gedeelte. ik heb nog drie dia's, dan ben ik klaar. Laatste gedeelte gaat over geld. Altijd leuk. Eerst even algemene kennis, waar komt het geld vandaan voor cultuur? I gemeenten als Dordrecht, in de meeste gemeenten, puur en alleen uit wat de gemeente krijgt uit het Gemeentefonds. In Rotterdam heb je een paar instellingen, die krijgen rijkssubsidie. In een aantal andere provinciehoofdsteden heb je ook nog van dat soort clubs. De provincie Zuid-Holland is niet heel actief op het gebied van kunst en cultuur, daar heb je als gemeente Dordrecht eigenlijk in financiële zin niks van te verwachten. Dus je moet het doen met je eigen gemeentegeld afkomstig uit het Gemeentefonds en je ziet ook, daar draait eigenlijk de cultuursector in Nederland draait voor 60 procent, meer dan 2 miljard, draait gewoon op de gemeenten. Daarom vind ik het ook zo'n leuk werkveld. De cultuursector moet het hebben van de gemeenten en het Rijk is natuurlijk ook belangrijk, maar dat is maar voor de topinstellingen, noem ik het maar even, het Rotterdams Philharmonisch, voor dat soort clubs. Laatste twee dia's. Deze is ook interessant natuurlijk, want ja, hoeveel geld gaat er in Dordrecht nou eigenlijk in om? Ik had het eigenlijk als quizvragen even moeten stellen voordat ik hem liet zien of iemand van jullie weet hoeveel geld er op de begroting op het onderdeel cultuur staat. Dat is nu nog 20 miljard ... Ach, 20 miljoen, ik was nog bij de vorige dia. 20 miljoen, en dat is als volgt verdeeld: de grootste hap is eigenlijk het Dordrechts Museum, een kleine 8 miljoen, dan wat grotere instellingen samen zo'n 7 miljoen, een paar subsidieregelingen en dan een aantal specifieke organisaties en activiteiten, samen 20 miljoen. In de meerjarenbegroting zullen jullie zien dat dat in 2026 minder is geworden. Dus de meerjarenbegroting laat eigenlijk een afbouw zien en die afbouw zit hem dan vooral hier, daarom heb ik het ook geel gearceerd. Die afbouw zit hier en dan met name bijvoorbeeld de projecten en de impuls jongerencultuur. De coronamiddelen is natuurlijk logisch dat die aflopen, maar hier zit een duidelijke krimp in. Op dit moment, hè, dus dat is gewoon zoals het nu in de boeken staat, zal ik maar zeggen. Is dat nou veel of weinig, willen jullie natuurlijk tot slot weten.

De voorzitter: Mevrouw Kruger heeft nog een vraag.

Mevrouw Kruger: Ik heb even een verduidelijkende vraag, voorzitter. Wat is een subsidieregeling AK?

De heer Wijn: Amateurkunst.

Mevrouw Kruger: O, natuurlijk.

De heer Wijn: Ja, sorry, het is een lang woord, amateurkunst, dus vandaar dat ik hem had afgekort. Ja, daar was nog een vraag.

De voorzitter: Ja, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Aan de hand daarvan vroeg ik me ook af, hier vallen dus ook gewoon professionele kunstenaars die subsidie willen aanvragen voor een project onder, toch?

De heer Wijn: Zeker, ja. Ik denk dat die onder ... Misschien ook onder die regeling voor initiatieven en producties, dat denk ik eigenlijk.

Mevrouw Van Walderveen: Beeldende kunstregeling zit hier onder het Dordrechts Museum, '...' (buiten microfoon).

De voorzitter: Sorry, graag uw microfoon.

Mevrouw Van Walderveen: De beeldende kunstsubsidieregeling valt onder het budget voor het Dordrechts Museum, dus dat is inderdaad een aparte.

De heer Wijn: Andere vragen nog? Dan de laatste dia, want jullie willen natuurlijk weten: is dat veel of is dat weinig? Die vraag krijg ik namelijk altijd als ik in een raadscommissie iets mag vertellen. De laatste dia, hè. Is het veel, is het weinig? Nou, ik heb hier Dordrecht in een lijstje gezet met andere gemeenten die rond de 120.000 inwoners hebben. Is niet allemaal zo makkelijk vergelijkbaar, want Maastricht is een provinciehoofdstad die ook echt een regiofunctie heeft. Dat zie je meteen terug, hè, die zitten boven de 200 euro. Het Westland is natuurlijk veel minder verstedelijkt, gemeente Westland, dat zie je hartstikke terug in de uitgaven per inwoner. Dordrecht zit op 168 euro, dat is meer dan Zwolle, maar minder dan Den Bosch. En als je kijkt naar wat ik hier rechts heb geïnventariseerd, de G9, dat zijn best wel steden waar je een beetje aan kunt spiegelen, die zitten op 165 euro per inwoner, dus die zitten er heel dichtbij. Dus ik denk eigenlijk dat Dordrecht het helemaal niet slecht doet, maar dit is nog die 20 miljoen. We hebben net gezien dat die meerjarenbegroting, dat die wel wat op dit moment nog omlaag tendeert, dus dat is een aandachtspunt. Wat natuurlijk leuk is om te weten – en dat had ik erbij moeten zetten en dat heb ik niet gedaan, stom – je zou eigenlijk even moeten kijken: waar staan deze gemeenten nu in de Atlas voor gemeenten als het gaat om woonaantrekkelijkheid? Dat zou je eigenlijk willen weten. Dan denk ik eerlijk gezegd misschien dat Maastricht hoger staat, misschien, misschien Leiden nog, weet ik niet, twijfel ik heel erg aan. Maar al die andere zijn echt lager, vaak veel lager qua aantrekkelijkheid dan Dordrecht. Maar dit zijn overigens cijfers 2019, zeg ik er nog even bij.

De voorzitter: Mijnheer De Heer heeft nog een vraag.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. Mijn buurvrouw en mij viel het net op dat er uit de taart een groot deel is voor het Dordts Museum. We hebben natuurlijk ook een prachtig museum, maar is daar ook iets over te zeggen of dat ook gebruikelijk is ten opzichte van die andere gemeenten met een vergelijkbaar budget?

De heer Wijn: Nee, daar valt eigenlijk niet iets over te zeggen, want lang niet alle gemeenten en zelfs ook niet alle grotere gemeenten hebben een mooi, goed stedelijk museum. En in de museumwereld is het heel raar, soms heb je ook een stedelijk museum dat dan bijvoorbeeld in Leiden heeft vijf goede musea, maar dat zijn allemaal rijksmusea. Dus ooit heeft de Rijksoverheid zich daarover ontfermt. In zijn algemeenheid is het zo dat, ik noem het even de stedelijke musea, Centraal Museum in Utrecht, Amsterdam heeft een Stedelijk Museum, Boijmans Van Beuningen in Rotterdam natuurlijk, die worden allemaal door de gemeente zelf zonder subsidie van Rijk of provincies in de benen gehouden. Dat is gewoon een dure liefhebberij. Maar jullie moeten wel ook bedenken, ik denk, maar dan ... Nou, ik doe het even zo. Ik weet het niet helemaal zeker, maar ik denk dat misschien hier ook de huisvestingscomponent wel in zit. Dus het is personeel, het is programmering, maar het is ook het gebouw en dat vertekent heel erg. Dat gebouw, ja, dat is van de gemeente, daar moet je het gewoon mee doen, dat is bovendien ook een prachtig gebouw. Dus ik zou zeggen, wees er blij mee.

De voorzitter: Mevrouw Kruger heeft nog een vraag.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Ik vraag me af, die drie onderdelen waar in 2026 toch aardig wat geld verdwijnt, wat voor mij juist toch ook wel heel belangrijke onderdelen zijn. Ik snap niet zo goed waarom dat nu zo laag begroot dan is. Er staan bijvoorbeeld wel projecten en overige, bijvoorbeeld coronamiddelen. Nou, die hopen we niet in 2026 nog te hebben aan de hand van. Maar als we ervan uitgaan dat projecten en overige, en jongerencultuur en zo, dat dat nu 1,25 zou zijn en dat dat daardoor goed is en dat dat sterker wordt. Dan kunnen we toch ook ervoor zorgen dat we daar ook weer geld voor binnenkrijgen dat dat op die 1,25 blijft staan? Het gaat om een begroting.

De heer Wijn: Zeker. Jullie maken die begroting zelf.

Mevrouw Kruger: Nou, '...' (buiten microfoon).

De heer Wijn: Nou ja, uiteindelijk stellen jullie hem vast, hè. Misschien dat de wethouder mij zo meteen daarop nog kan aanvullen, maar ik kan jullie vertellen: alle gemeenten in Nederland, als je naar de meerjarenbegroting kijkt, overal daalt die wat. Dat komt omdat er onzekerheid is over hoe het Gemeentefonds zich ontwikkelt en er de vrees is en ook onduidelijkheid is over een paar jaar wat de volumes zullen zijn. Dus vandaar dat alle meerjarenbegrotingen naar beneden lopen, maar dat is nu en dat is op papier, maar dat hoeft natuurlijk niet zo te zijn, want het is aan de gemeenteraden om uiteindelijk die begrotingen vast te stellen en te kijken hoe zich dat moet ontwikkelen.

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Ik snap wat u zegt, maar als je toch ook vanuit het landelijk beleid kijkt, dan zie je dat er juist veel meer geld beschikbaar komt voor cultuur, dus dat er ook veel meer fondsen ontstaan, dat er ook veel meer gebruik gemaakt wordt van Europese fondsen.

Dan zou je dus moeten kunnen denken: dan moet je toch op een gelijk budget kunnen komen, of het ergens vandaan kunnen halen. Ja, ik heb daar ook niet zo heel veel zicht dan op.

De heer Wijn: Daarom liet ik eigenlijk dit plaatje net zien, dat is dus helaas eigenlijk niet zo. Op het gebied van cultuur moeten jullie het als Dordrecht gewoon doen met de middelen uit het Gemeentefonds. Europa, dat biedt echt geen soelaas en ook de Rijksoverheid en de provincie niet. Je hebt wel fondsen zoals de Stichting DOEN of het VSBfonds die voor projecten wel eens iets bijdragen, of als er een schilderij gekocht moet worden, dan is er altijd wel een fonds wat bij wil springen. Maar dat zijn incidentele middelen, maar structureel voor ik noem het maar even je culturele infrastructuur moet je het gewoon hebben van de Gemeentefondsmiddelen. Ik vroeg me af of de wethouder mijn uitleg over de meerjarenbegroting, of ik dat een beetje goed gedaan heb.

De heer Van der Linden: Ik kijk naar de voorzitter.

De voorzitter: Nou ja, er zijn wat vragen, dus ik wilde eerlijk gezegd naar de vragen toe. Mevrouw Vol van Partij voor de Dieren.

Mevrouw Vol-van der Holst: Dank u wel, voorzitter. Als ik naar die getallen kijk, dat is even aansluitend op de vraag van mevrouw Kruger, dan snap ik niet zo goed, het Dordrechts Museum gaat dan 0,1 miljoen achteruit, minder begroot zeg maar. Maar al die andere onderdelen die juist zo belangrijk zijn, al die kleine initiatieven waar je het echt van moet hebben vind ik, die gaan gewoon in verhouding veel, veel meer achteruit dan het Dordts Museum. Dat vind ik niet helemaal eerlijk.

Mevrouw Van Walderveen: Ik kan nog een paar oorzaken noemen.

De voorzitter: Mevrouw Van Walderveen.

Mevrouw Van Walderveen: We hebben gewoon een aantal zaken in de vorige Cultuurnota tijdelijk gefinancierd. Dat verschil wat je hier dus ziet dat het dan in 2026 lager is komt vooral daardoor. Dus dat is ook een van de vragen voor de kadernotaclaim die we ook hebben ingediend voor het continueren van een aantal zaken uit de Cultuurnota en dus weer het gelijktrekken hiervan zou je extra middelen nodig hebben. Dus dat is de voornaamste. En zo iets als de impuls jongerencultuur die hierop zit is wel een rijksregeling waar we de komende jaren van kunnen profiteren, maar die is tijdelijk. Dus dat is de grootste oorzaak van die dip.

De voorzitter: Mijnheer Tutupoly staat echt te wachten al heel lang.

De heer Tutupoly: De vraag is net beantwoord.

De voorzitter: Nou ja, zit te wachten.

De heer Tutupoly: Mijn vraag is net beantwoord, want ik wilde even de samenstelling weten van 1,25 ten opzichte van die 0,1.

De voorzitter: Dan was mevrouw Schnabel aan de beurt.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Wat ik me afvroeg, u gaf net aan dat ook personeelskosten hieronder vallen en ook huisvesting.

De heer Wijn: Huisvesting ook, ja.

Mevrouw Schnabel: Maar dat valt toch onder gemeentelijk vastgoed, huisvesting? Dus dat staat toch los van ... Althans, dat is een verduidelijkingsvraag hoor, of dat zo is.

Mevrouw Van Walderveen: Nee, de kosten voor de huisvesting van het Dordrechts Museum moeten natuurlijk gewoon opgebracht worden en die zitten in de begroting van het Dordrechts Museum. Maar dat is hetzelfde, dat is een deel natuurlijk van de lokale basisinfrastructuur gaat ook naar huisvestingslasten, want een schouwburg moet ook draaien, dus zo zit dat. Maar voor Dordrechts Museum zit het er gewoon volledig in.

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ik heb eigenlijk een vraag over iets waar ik niet iets over gehoord heb, wat ik mogelijk mis, maar dat weet ik niet zeker. Ik zie de vraag niet of je hier wel of niet zou moeten afvragen of je je op bepaalde sectoren binnen de kunst- en cultuursector richt. In het verleden hebben we wel eens de keus gemaakt bijvoorbeeld voor podiumkunsten, maar je kunt ook denken over muziek, of over een schilderen, of weet ik welke sectoren je allemaal hebt. Deze startnotitie zegt er niets over, gaan we daar nou mee aan de slag, gaan we ons dat afvragen, of ligt dat helemaal open en staat het er bewust niet in?

De voorzitter: Mevrouw Van Walderveen.

Mevrouw Van Walderveen: Wij hebben daar geen voorstel voor gedaan. We hebben daar nu in de startnotitie nog niks over gezegd, maar het is wel een van de vragen: moeten we daar ergens nog een accent op leggen de komende periode? Het is ook een vraag aan de raad: moeten we er inderdaad in gaan kiezen? In de vorige Cultuurnota hebben we bewust gekozen voor een breed, pluriform aanbod, juist op alles ons richten. Maar een vraag is wel: is dat een verstandige keuze, of moeten we ons juist nu meer richten op bepaalde onderdelen?

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, dank u wel. Als ik dan zo toch nog even op die cijfers ga kijken, is het dan ook niet van belang dat we meer gaan zoeken naar, noem het even cofinanciering vanuit de andere sectoren? Er wordt al geloof ik iets genoemd in de startnotitie over te kijken of bijvoorbeeld de zorg kan bijdragen, of dat je op een andere manier aan geld komt om dit te ondersteunen. Weet u misschien ook of er andere steden zijn die daar al veel meer ervaring mee hebben?

De heer Wijn: Ja, die ervaringen zijn er wel en er wordt eigenlijk best wel vaak toch ook naar het sociaal domein gekeken. Er zijn zelfs gemeenten, niet zo groot als Dordrecht, maar er zijn zelfs kleine gemeenten die bijvoorbeeld hun hele cultuurbeleid eigenlijk hebben geformuleerd, in de mal hebben gegoten van sociaal domeinactiviteiten. Maar je ziet steeds meer dat geprobeerd wordt om zorginstellingen, maar ook de gemeente te laten meebetalen als er iets bijvoorbeeld voor verzorgingstehuizen wordt gedaan, of een wijkmuziekstuk, een wijkmusical of zo in elkaar wordt gezet. In Groningen heb je een heel interessant experiment, daar heb je iedere keer een andere wijk die samen, ik dacht dat het een wijktheaterstuk was maakten en aan het eind van het seizoen wordt dat dan in de centrale schouwburg opgevoerd. Dan komt natuurlijk die hele wijk kijken en dat een paar avonden lang. Dat gebeurt voor een deel ook uit sociaal domeinbudget. Het is heel belangrijk dat intern de contacten tussen de beleidsadviseurs en de portefeuillehouders, dat die goed zijn hierover.

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Nog even aanvullend daarop om ook toch te zoeken naar financiële middelen om dingen te gaan ondernemen. Als ik denk ook aan kunst in de openbare ruimte, er bestaat de rijksregeling, de procentenregeling voor als er nieuwe wijken komen. Op in ieder geval, het was de bedoeling voor rijksgebouwen om daar dan een procent percentage van te gebruiken voor kunst in de openbare ruimte. Gemeentes zijn vrij om dat ook op een andere manier in te vullen, bijvoorbeeld een nieuwe wijk en dan vanuit het bouwbudget daar een bepaald percentage te gebruiken voor kunst in de openbare ruimte. Weet u of dat nog steeds ...

De heer Wijn: Ik denk dat dat een heel interessant onderwerp om straks als dit uitgewerkt wordt in de Cultuurnota om te kijken of je daar iets over zou kunnen zeggen als gemeente, of een bepaalde richting in zou kunnen kiezen. Je hebt lang gehad dat voor rijksgebouwen die percentageregeling gold. Inmiddels wordt die amper meer toegepast. Daarnaast waren heel veel gemeenten die hun eigen regeling hadden, dat is ook een beetje in de versukkeling geraakt helaas in de afgelopen jaren. Maar ik bespeur wel een soort revival daarvan en het is zeker interessant, zeker als je nieuwe wijken gaat ontwikkelen, want kunst hoeft niet per se een standbeeld op een rotonde te zijn, maar dat kunnen ook veel meer creatieve ingrepen zijn om een wijk aantrekkelijk te maken. Dat zou je daarmee ook kunnen doen, dus dat is zeker de moeite van het denken waard. Dat is ook aan jullie om dat wel of niet aan het college mee te geven denk ik of dat belangrijk is.

De voorzitter: Naar de laatste vraag voor ... Ja, alleen voor jou dan hè, want we hebben nog twee mensen in de wachtlijst. Laatste vraag voor jou.

Mevrouw Kruger: Dan ga ik daarna wel weer. Nee, ik zit ook nog een ander ding naast die procentregeling. Ik lees bijvoorbeeld in een startnotitie niets over ateliers. Dat is weer een apart onderdeel, vorige keer viel dat er ook eigenlijk al buiten, nu lees ik er weer niks over.

Terwijl ateliers niet alleen voor de inwoners van Dordrecht voor de kunstenaars, maar ook als huurateliers, gastateliers voor mensen die van buiten komen en die een plek zoeken om hun kunstwerken te maken, zou ook een bepaald budget kunnen opleveren. Daar lees ik niks van in het initiatiefvoor... In de startnotitie – ik haal ze iedere keer door elkaar.

De heer Wijn: Ik ga denk ik deze doorkoppen naar Jeannette. Maar voor mij zit die vraag heel erg bij dat onderdeel bij dat maken. Dus mensen willen plekken hebben om kunst te maken, dat geldt voor professionals, geldt ook voor amateurs, het is belangrijk dat ze er zijn. Volgens mij zit het impliciet wel in de startnotitie, maar niet voldoende expliciet. Wil jij daar nog iets, kun jij daar nog iets aan toevoegen?

De voorzitter: Mevrouw Van Walderveen.

Mevrouw Van Walderveen: Ik weet niet of het echt een vraag is, of meer een constatering, want klopt dat ze niet met namen genoemd zijn. Er is natuurlijk wel het afgelopen cultuurperiode het een en ander op atelierbeleid gedaan, dus in die zin zijn ze in de evaluatie wel genoemd, want daar hebben we iets op. Maar het is een terecht punt en het klopte, hij zou onder dit onderwerp in de nota zelf wel een plek krijgen natuurlijk.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Schnabel en daarna mijnheer Tutupoly.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Eigenlijk is dit meer een vraag over de nota, want in de nota staat dat er ingezet wordt op brede talentontwikkeling en makersklimaat. Tegelijkertijd neemt de subsidie voor subsidieregelingen af en er wordt veel ingezet op de maatschappelijke waarde van kunst. Dus mijn vraag is hoe dat met elkaar in verhouding staat, om een aantrekkelijk makersklimaat te hebben voor mensen van buiten de stad of van binnen de stad, ook die professioneel zijn. Dan zou je toch meer mogelijkheden inderdaad voor subsidie moeten hebben, en ook voor de artistieke kant van cultuur. Dat wordt niet echt benoemd in de nota, dus ik ben benieuwd wat daar de gedachten over zijn. Dat is misschien ook aan de wethouder.

De heer Wijn: Ik kijk ook even naar Jeannette of die daar nog iets over zou ... Ik zie het eigenlijk vooral als een oproep die u doet om daar aandacht aan te besteden. Dit is een startnotitie dus en jullie zijn degenen die de kaders stellen, dus als dat als een aandachtspunt meegegeven wordt, denk ik dat dat een mooie opdracht is om verder aan te werken. Ik ben wel met u eens dat er een soort contradictie lijkt te zijn tussen aan de ene kant dat je het makersklimaat wil stimuleren en aan de andere kant dat er misschien voor ateliers, maar zeker ook voor projectsubsidies hebben we net gezien hè, dat daar minder geld voor is. Maar we hebben ook gehoord dat er bij de kadernota volgens mij, dat er ook wel gekeken wordt: kunnen we die budgetten die wat naar beneden lopen, kunnen we dat corrigeren? Maar ook belangrijk wat jullie als raad daarin vinden.

De voorzitter: Uw oproep is duidelijk. Mijnheer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Dat was ook eigenlijk een beetje de richting waarop ik wilde inspringen, want ja, van die 1,25 miljoen naar 0,1 miljoen, dat is nog een vrij grote stap. We hoorden eigenlijk net al: het heeft er onder andere mee te maken omdat er geprofiteerd had kunnen worden van landelijke bijdrages. Maar in hoeverre leg je dit soort projecten of nieuwe initiatieven dan helemaal stil met een bedrag van 0,1 miljoen, heb je daar niet meer voor nodig inderdaad? Is het nou dat eigenlijk dat gewoon die projecten daarmee om zeep geholpen worden, zal ik maar zeggen?

De voorzitter: Mevrouw Van Walderveen.

Mevrouw Van Walderveen: Het wordt een vraag voor de Cultuurnota natuurlijk: stel ... Tenminste we hebben geprobeerd hier in de Cultuurnota en de startnotitie tenminste nog niks te zeggen over de financiën behalve het te melden, maar het is natuurlijk iets wat soort parallel proces is gewoon: hoeveel budget komt er? Want ik zeg wel zo stellig: dat staat in de kadernota, maar dan staan we nog maar in het begin van het proces, dus ik weet niet hoe dat verder loopt in de loop van het jaar. Maar wat ik hoop is, het idee is om straks een Cultuurnota te maken die in ieder geval uitstraalt wat we willen. En ja, in hoeverre dat budget dan mee schuift met hoever we willen gaan, dat zal vooral in het uitvoeringsprogramma dan moeten blijken. We vragen wel in de komende periode natuurlijk wat richting in het proces: waar moeten we accenten op leggen? Zodat we eventueel goede keuzes kunnen maken, mocht dat budget er niet bij komen of nog minder worden de komende jaren. Dat ligt er maar net aan. En stel dat er ineens wel extra geld komt, of we vinden inderdaad andere potten waar wat bij komt, zo kunnen we daar in de Cultuurnota een plek voor geven.

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff, dat is de laatste vraag, want daarna moeten we eigenlijk richting een afronding.

De heer Van der Kruijff: Is goed. Het kwam net al even voorbij, ook bij het Dordrechts Museum, dat een heel gedeelte van dat budget ook in de gebouwkosten zit. Ook in het verleden hebben we wel eens met elkaar geconstateerd dat we heel veel geld in stenen hebben gestopt. We hebben een museum, we hebben een theater Kunstmin, we hebben het Energiehuis, we hebben heel veel meerdere musea overigens. Het zou mij wel helpen als in de uitwerking ook wat onderscheid gemaakt wordt tussen waar nou kosten zitten in de stenen, zeg maar in de hardware die we bieden, en in de software, zeg maar de programmering. Want heel veel zorgen proef ik over de programmering en volgens mij gaan heel veel kosten vooral naar de gebouwen. Dat onderscheid zou mij helpen om verder te komen in mijn keuzes.

De heer Wijn: Ik vind dat een hele interessante vraag, opmerking eigenlijk. Het is zo dat als gemeente moet je je houden aan de Wet Markt en Overheid en die zegt dat je de huurwaarde in rekening moet brengen. Dus ook al ben je als gemeente eigenaar van een pand, dan nog moet je wat zo'n pand aan reële huur zou moeten opbrengen moet je vragen aan degene die dat huurt en als diegene dat niet kan betalen, dan kun je dat via een omweg, kun je dat via de subsidie dan weer beschikbaar stellen. Nou, dat is eigenlijk een rare manier van rondpompen van geld, maar van overheidswege, van de wetgeving moet dat zo.

Er gaat dus veel van de cultuursubsidies naar stenen, helemaal waar. En nog erger, dat neemt ook toe, want stenen is niet alleen maar stenen, maar is ook gas, water, licht. Dan weten jullie allemaal voldoende, dat stijgt. Ik adviseer vaak om ook bijvoorbeeld in de beschikkingen die geslagen worden naar culturele organisaties toe om het onderscheid te maken: dit is voor het gebouw en dat is voor de programmering. Dat is voor degene die het geld ontvangt makkelijk en dat is ook voor de gemeenteraad duidelijk: wat is nou echt voor de culturele activiteiten? Want daar doen we het eigenlijk voor. Dus nou ja, het is denk ik een interessante suggestie om mee te nemen in het vervolgtraject.

De voorzitter: Prima. Mijnheer Wijn, dank u wel voor uw presentatie en de beantwoording.

De heer Wijn: U wilde nog wat vragen, of niet? O, sorry. Nee, u zat zo.

De voorzitter: Nou ja, maar hij krijgt ...

De heer Wijn: Hij mag niet meer. Oké, ik ga zitten.

De voorzitter: Nou ja, ik moet echt tot een afronding komen, dus vandaar. Ik zag mijnheer De Heer trouwens al een paar keer de vinger wijzen, maar helaas. Dank u wel voor de presentatie. U ook bedankt voor de uitleg, mevrouw Van Walderveen. De vraag richting de commissie en raadsleden: is deze startnotitie duidelijk en helder, zodat die verder kan als hamerstuk? Zo niet, zijn er nog politieke vragen, of is er dan behoefte aan een oordeelsvormende sessie? Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik vind het altijd lastig, oordeelsvormend, beschouwend, weet ik veel wat allemaal. Maar ik heb gewoon een aantal dingen die ik nog mis in de startnotitie waar aandacht aan besteed moet worden. Ik zat net al te kijken, het is maar tot half negen, dus we zijn door die tijd heen. Eigenlijk heb ik wel een aantal dingen die ik gewoon toch nog wil bespreken als mogelijkheid om daarin mee te gaan nemen. Om dat nu zo als hamerstuk. Dan mogelijk weer met een stemverklaring: neem ook die en die en die punten. Dat kan ook, maar we zullen straks keuzes moeten gaan maken vrees ik in wat er nu gesteld wordt. Maar het moet wel op de korte termijn, want ik bedoel ...

De voorzitter: Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Daar ben ik het helemaal mee eens. We hebben inderdaad ook nog best wat vragen die we graag zouden stellen en dingen waarvan we ook denken dat dat misschien ontbreekt. Dus wij zouden het ook als een oordeelsvormende vergadering.

De voorzitter: Zijn er ook politieke vragen? Ja, mijnheer Den Heijer.

De heer Den Heijer: In hoeverre volstaat de uitgangspunten van de startnotitie en denken we dat het participatie proces op deze manier volstaat?

De voorzitter: Keurig. Dan hebben we het plaatje compleet, want we hebben drie partijen en ook de politieke vragen. Dan kan dit door als oordeelsvormende sessie. Dank jullie wel. Fijne avond verder.

4. Vaststellen Startnotitie opgave Menselijk Kapitaal & Arbeidsmarkt - Startnotitie

Voorzitter: de heer Van der Net
raadsgriffier: de heer Verkooijen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van den Berg (CDA)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Dhr. Laban (ChristenUnie-SGP)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schilt (PvdA)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouders: wethouder C. van Benschop

Ambtelijke ondersteuning: Mevr. Van Zimmeren

De voorzitter: Beste mensen, als ook iemand de deur wil dichtdoen, alstublieft? Dank u wel. Ja, graag. Dan worden wij in ieder geval niet ... Ja, ik kan dan alleen zeggen, in ieder geval welkom hier in de commissie en de mensen die eventueel kijken en ik hoef niet de mensen die op de publieke tribune zitten welkom te heten, dat scheelt weer. Wij zitten hier bij elkaar voor het vaststellen van de Startnotitie opgave Menselijk Kapitaal & Arbeidsmarkt. Dat is op dit moment nu oordeelsvormend, want er zijn wat politieke vragen gesteld, daar ga ik zo meteen eerst op in. Ik wilde eerst eventjes dan de mensen hun naam laten zeggen voor het verslag en dan begin ik gewoon netjes links bij de dame en dat is de wethouder.

Mevrouw Van Benschop: Chris van Benschop, wethouder.

Mevrouw Van Zimmeren: Ingrid van Zimmeren, opgavemanager Menselijk Kapitaal & Arbeidsmarkt.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Kruger: Kitty Kruger, GroenLinks Dordt.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

De heer Laban: Vincent Laban, fractie ChristenUnie-SGP.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Den Heijer: Rolin Den Heijer van de VVD.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

De heer Van den Berg: Elco van den Berg, CDA Dordt.

De heer Schilt: Ruben Schilt, PvdA Dordrecht.

De heer Verkooijen: Bas Verkooijen, commissiegriffier.

De voorzitter: Nou, welkom allemaal. Wij gaan deze notitie oordeelsvormend behandelen aan de hand van de volgende politieke vragen en dat is: wil de gemeenteraad in de startnotitie SMART geformuleerde doelstellingen opnemen en zo ja, welke? En hoever moet er worden gegaan met het beïnvloeden van werkgevers met wat zij – en dat staat er – wat zij moeten doen. Dat vind ik een beetje tegenstrijdig, maar goed. Dat zijn in ieder geval de vragen waarin wij nu eventjes dit stuk zullen gaan behandelen. Dan is het altijd: breng een voorlopig standpunt naar voren. Dan vraag ik me direct af, want ik heb niet bij de beeldvormende sessie gehoord dat mensen hier echt tegen zijn, maar dat ze in ieder geval toch eventjes nog wat puntjes op de i willen zetten. Dus ik wil gewoon iemand die dat graag wil gewoon als eerste het woord geven en dan zie ik de heer Katif heel snel reageren en die heeft dan bij deze het woord.

De heer Katif: Dank u wel, voorzitter. Ik moet helaas even over een half uurtje naar een andere vergadering toe, daarom vloog ik even naar de microfoon. Ik heb een andere notitie, ik dacht in eerste instantie zou ik het uit mijn hoofd doen, maar ik doe toch maar even vanuit mijn laptopje. Dal ik even beginnen bij de positieve punten. Er worden een drietal onderwerpen aangeroerd: onder andere het Regionale Werkcentrum, de RWC heet dat dan; verschillende organisaties samenbrengen onder één dak en één toegangspoort, fantastisch; een gezamenlijke aanpak met het onderwijs gericht op de eenentwintigste-eeuwse vaardigheden en competenties, alleen maar lof; en in 2028 willen we jaarlijks 1500 beste studenten aan het einde van hun studie intensief een uitdagende praktijkervaring of bij een bedrijf, of een organisatie in de Drechtsteden. Wat wil je nog meer? Zo zie ik ook nog meer positieve punten, maar het blijft voorlopig bij plannen, dus ik mis uitvoeringsschema met tijdlijn en volgens Beter Voor Dordt kan het een tandje sneller. Nee, dat was hem niet, vriend. Nee, ik ben nog niet klaar. Er zijn wat zorgpunten. Er wordt ook gesproken over dat alle ondernemers maatschappelijk betrokken zijn of moeten zijn. Nou kan ik je uit praktijk zeggen dat een ondernemer graag winst wil maken, maar tegelijkertijd aan zijn mensen denkt, maar tegelijkertijd niet altijd zo nauw, nou ja, laat ik het even bij puntje, puntje, puntje. Verplichte regels voor ondernemers ...

Mevrouw Kruger: Voorzitter?

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Kruger: Ik ben toch benieuwd wat de heer Katif bedoelt met puntje, puntje, puntje.

De voorzitter: Ja, ik wilde daar ... Verklaar u nader, mijnheer Katif.

De heer Katif: Ja, natuurlijk. Nou, mag ik ...

De voorzitter: We hebben eigenlijk ... Er wordt altijd naar mij gekeken. Ik heb gewoon het woord gegeven aan de heer Katif volgens mij naar aanleiding van een vraag van mevrouw Kruger. Gaat uw gang, mijnheer Katif.

De heer Katif: Wat was de vraag ook alweer, mevrouw Kruger?

Mevrouw Kruger: U had het over dat ondernemers, die konden niet altijd puntje, puntje, puntje. Dus ik was heel benieuwd wat u met puntje, puntje, puntje bedoelde.

De heer Katif: Over het algemeen, maatschappelijk ondernemers hoef je niet op welke wijze dan ook te verplichten, dat zit namelijk in hun DNA bijna. Dus eigenlijk als je regels moet gaan maken voor mensen die al het zijn, ik vind dat niet. Althans, ik niet, Beter Voor Dordt vindt van niet. Beter Voor Dordt zegt: luister eens, het moet eigenlijk een soort, noem het dan maar de ondernemer moet de werknemer in dit geval gunnen, en andersom ook. Zo gaat het vaak in de wereld zonder regels, dat is eigenlijk wat ik wil zeggen. Dat is een lang antwoord, maar eigenlijk is het meer overreding, meer elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden, dan zeggen: dit is de regel, jij moet dit doen. Een ondernemer zal altijd verzinnen om onder die regel uit te komen.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, even aanvullend. De heer Katif gaat er dus van uit dat dat op zo ... Want ik heb dat namelijk niet zo gelezen in het stuk dat ondernemers verplicht worden om op een bepaalde manier te gaan ondernemen.

De heer Katif: De vraag was namelijk een politieke vraag, dus de wethouder mag mij corrigeren als het niet zo is. Daar werd ook gesproken over: zullen wij regels maken voor ondernemers? Dat is eigenlijk een van de zinnen die er stonden.

De voorzitter: U mag zeker corrigeren, laten we voor de zuiverheid van het debat zeker.

Mevrouw Van Benschop: Oké. Nou, ik wil hier wel even op inhaken, want het gaat hier over regels of dat ondernemers moeten. Nergens is de bedoeling om ondernemers te dwingen iets te doen wat geen intrinsieke motivatie is. Dit gaat over het belonen, over laten zien welke ondernemers goed bezig zijn in onze ogen als het gaat over onze inwoners en hun werknemers en op die manier eigenlijk een positief beeld neerzetten: natuurlijk, we kunnen je niks verplichten, maar als je in Dordrecht meedoet aan het maatschappelijk betrokken ondernemen, dan heb je gewoon een streepje voor, daar belonen we je voor. Dus het heeft niks met moeten te maken.

De voorzitter: Mijnheer Katif op de uitleg van de wethouder, gaat uw gang.

De heer Katif: Volgens mij zeg ik ook niets anders, ik doe het alleen met andere woorden. Ik zeg niet dat je, ik zeg juist moet je ondernemers niet verplichten om in welke vorm hoe dan ook. Als je dat doet, dan heb je eigenlijk, dan ga je iets opleggen van een ondernemer zegt: het zal wel, maar ik ga dat niet doen. Maar als je in gesprek treedt en je met elkaar ook over hebt, dit is voor ons allebei, dus werknemer en werkgever, zo gaat het in een soort polderpolitiek noem ik het dan maar, dan kom je er beter uit.

De voorzitter: Volgens mij, u begrijpt elkaar. Gaat u door, mijnheer Katif.

De heer Katif: Ja, hartstikke goed. Last but not least, voorzitter, is opleiden van mensen voor de toekomst. Bij de tijd blijven en basisvaardigheden ontwikkelen, dat betekent heel simpel dat je eigenlijk, dat heb ik al eerder gezegd tegen de wethouder, iets wat je nu ontwikkelt kan over een jaar of twee oud worden. Dus eigenlijk een perspectief naar de toekomst toe. Alles wat je opleidt moet je op een, ik zou bijna zeggen anticiperend na twee of drie jaar. Als je dat niet doet, dan hebben we het ook over varkenscycli. Over het algemeen, je leidt mensen op en over tien jaar heb je ze niet meer nodig en dan heb je een probleem. Dus eigenlijk, voorzitter, zijn we heel positief over het stuk sowieso. Ik probeerde alleen maar een aantal kanttekeningen. Dankjewel.

De voorzitter: Dat is duidelijk, mijnheer Katif. Wie kan ik verder het woord geven? De heer Den Heijer zie ik als eerste.

De heer Den Heijer: Dank u wel, voorzitter. We zijn op zich positief. Er bestaat bij ons wel behoefte om op onderdelen aan te scherpen. Wat betreft de eerste politieke vraag, ja, dat willen we. Binnen lijn 1 stellen we voor te gaan meten of de Dordtse economie zich ontwikkelt, dus groeit. Dat was tenslotte een van de uitgangspunten van het coalitieakkoord. Denk aan een doelstelling waarin de economie in Dordt minstens net zo hard moet groeien als het Nederlands gemiddelde of de inflatiepercentage. Daarnaast lijkt het de VVD zinvol om aan de hand van een doelstelling bij te gaan houden hoe we de participatiegraad gaan verhogen. Dus hoeveel mensen gaan we meer benutten en dus aan het werk, het liefst in een bestendige baan. We zouden zelfs een onderverdeling kunnen maken van verschillende krapteberoepen. Ook zien we veel praktisch geschoolden nog langs de kant staan. Slechts 51 procent heeft op dit moment een baan en dat is in een arbeidsmarkt waar de horeca, retail en belangrijke beroepen zoals buschauffeurs, boa's, zorg, mensen staan te springen om collega's, er zijn zoveel vacatures. Op dit punt moeten we een verbetering zien, dus ook graag daarop een doelstelling. Die belangrijke beroepen zijn ook in een laagconjunctuur nodig. Onze stad was in het verleden de plek waar de klappen van de crisis het hardst waren en langer aanhielden, dus dat is echt een punt van zorg. Daarnaast versterken we onze economische positie door in te zetten op slimme en hoogwaardige banen, denk aan dienstverlening en het toevoegen van universitaire opleidingen kan daar ook bij helpen. Veel Dordtenaren wonen hier wel, maar zijn nu forenzen terwijl we willen dat ze ook hun potentie in Dordrecht kunnen inzetten. Daar plukt namelijk ook de rest van de stad de vruchten van.

We zijn bovendien aantrekkelijke vestigingsplaats met een gezellige binnenstad, een station en goede snelwegen. Dan de olifant in de kamer, het onbenut arbeidspotentieel onder Dordtse vrouwen. Daar hebben we een historische inhaalslag te maken, voorzitter. Ook bij deze groep pleiten we voor een doelstelling, want let wel, voorzitter, de arbeidsmarktkrapte houdt de komende jaren gewoon aan en iedereen is nodig, ook de vrouw. Tweede politieke vraag, daar wordt gesteld dat er een label gemaakt gaat worden. Ik heb de wethouder net goed beluisterd, dus als het inderdaad zo gaat zijn dat het onder geen enkel beding een straf kan zijn voor een bedrijf, maar het inderdaad voor de goedwillenden een beloning is, dan heb ik de wethouder goed verstaan. Het is namelijk voor bedrijven, daar ben ik het met de heer van Beter Voor Dordt eens, eigenlijk hun pakkie-an hoe ze opereren wat mij betreft. Het kan soms ook gewoon echt een keuze zijn, zeker als we met laagconjunctuur en crisis te maken hebben, met corona, dan is het ook gewoon je zaak overleefd te houden en tellen er gewoon andere prioriteiten. Maar goed, ik heb in die zin de wethouder goed beluisterd en voor de VVD is dat op dat punt nu voldoende.

Mevrouw Kruger: Voorzitter?

De voorzitter: Ik hoor mevrouw Kruger en die wil vragen, neem ik aan.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik hoor de heer Den Heijer toch duidelijk aangeven: vooral de vrouwen moeten aan het werk, of moeten minder parttime gaan werken en meer fulltime. Wat nu ook helemaal booming is in alle berichten: ze moeten de kans krijgen. Maar ik vraag me af, waarom per se de vrouwen en waarom nu de vrouwen? Ik krijg zo'n gevoel: er is krapte op de arbeidsmarkt en nu moeten en mogen opeens de vrouwen wel fulltime gaan werken. Terwijl, als daarvoor was het toch wel erg prettig dat ze parttime werkten, want er was te weinig werk. Allemaal leuk en aardig, maar hoe denkt de heer Den Heijer dat dan te gaan realiseren als we kinderopvang niet goed meenemen – tenminste, ik zie dat nergens terug – en noem nog maar meer van dat soort faciliteiten.

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Goede vraag. Volgens mij is het ook niet echt per se gestoeld op een hele ideologische gedachte. Het is wat mij betreft echt meer gestoeld op het idee dat dat de arbeidsmarktkrapte echt aanhoudt, dat dat ontwrichtende gevolgen kan hebben. Dus dat betekent dat bussen gewoon niet meer rijden, dat winkels niet meer open kunnen blijven, dat de zorg niet meer op een goede manier geleverd kan worden. Als wij inderdaad, wat de wethouder ook terecht stelt in de startnotitie, zien dat we echt onbenut arbeidspotentieel hebben. Wat dat betreft ben ik een echte liberaal, dus ik geloof in de kracht inderdaad van iedereen, ik geloof in de kracht van mensen die hier praktisch geschoold zijn waar nu bijna 50 procent van langs de kant staat. Ik zie de kracht van heel veel vrouwen die inderdaad hun steentje willen en kunnen bijdragen. Als wij inderdaad dat voor elkaar willen krijgen, moeten we ook die stap aantrekkelijker maken.

Dat kan ook zijn door mijn pleidooi om hoogwaardige, slimmere banen in Dordrecht aan te trekken, waardoor het ook gewoon aantrekkelijker wordt om voor een goed contract een bestendige baan aan het werk te gaan, waardoor je dus ook kunt voorzien in het onderhoud van je gezin en ook gewoon op vakantie kunt en dingen kunt doen die het leven ook verrijken. Dus ik hoop dat ik u daarmee wat meer duidelijkheid heb kunnen geven.

De voorzitter: Mevrouw Kruger wilde graag reageren, neem ik aan. Gaat uw gang.

Mevrouw Kruger: Jazeker, zeker. Dank u wel. Ja, ik vind het heel mooi hoe de heer Den Heijer dit vertelt, krachtige vrouwen en alle hens aan dek, dus met zijn allen moeten we het gaan regelen. Helemaal eens. Alleen jammer dat nu deze tijd van de arbeidsmarkt, met de krapte op de arbeidsmarkt, dat opeens de vrouwen dus aangesproken worden. Terwijl, de vrouwen wilden al veel langer wat meer gaan werken, maar werden gewoon gedwongen doordat er tekort was aan kinderopvang en noem maar op en nog steeds is, om dan toch de keuze te maken om maar thuis te werken. Ik bedoel, we hebben hard, de vrouwen hebben hard – ik zeg we, ik ook onder anderen – maar vrouwen hebben hard gestreden om gelijkwaardige rechten ook op de arbeidsmarkt te krijgen. Dus als u dat er ook mee bedoelt, dus dat ook de gelijkwaardige betaling van vrouwen voor dezelfde functies, ja, dan ga ik helemaal met u mee. Maar dan nog heb ik geen antwoord op de vraag: hoe gaan we dat dan realiseren? Betekent dan dat mannen bij wijze van, als we uitgaan van het traditionele gezin man-vrouw, er zijn kinderen, gaan we dan allebei parttime werken, of wilt u dan ook dat er betere opvang komt voor kinderen?

De voorzitter: Ik begrijp de richting, mevrouw Kruger, maar in hoeverre dat dan ook weer aansluit bij de startnotitie. Ja, nee, ik hoor het echt, maar ja, ik geef de heer Den Heijer nog wel één keer de kans om daarop te reageren, maar volgens mij heeft hij dat dat al gedaan, maar hij mag het nog een keer doen blijkbaar.

De heer Den Heijer: In die zin, voorzitter, wil ik echt het idee wegnemen dat mevrouw Kruger en ik hier tegenover elkaar staan. Het is volgens mij een warm pleidooi waar wij aan dezelfde kant staan en dezelfde kansen zien in mensen om dit te verbeteren. Ik denk dat je het ook door en voor kunt maken, dat door de krapte op de arbeidsmarkt bijvoorbeeld heel ingewikkeld is om de kinderopvang te bemensen. Nou, als er inderdaad meer onbenut arbeidspotentieel op die plekken ingezet kan worden, dan zul je dus zien dat er meer kinderopvang open kunnen, dat we misschien inderdaad ook wat nu de vertragingen gaat binnen het Rijk, om dat bijvoorbeeld vanuit het regeerakkoord gratis te gaan maken, dat dat ook realiseerbaar is. Dus ik denk dat we hier lokaal echt wat stappen kunnen zetten in die hoogwaardige banen, in die krapteberoepen waar ik het net over had, waar de kinderopvang gewoon echt bij hoort, om dit ook beter mogelijk te maken dus.

De voorzitter: De heer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Dank, voorzitter. Ik had in mijn notitie staan inderdaad de vraag: moet iedereen fulltime aan het werk, wat doet dat uiteindelijk inderdaad op de druk op de kinderopvang, die al nijpend is en wat doet dat met de mensen die er bewust voor kiezen om deeltijd te werken en zo tijd te hebben om vrijwilligerswerk te doen, mogelijk dit raadswerk misschien wel, of mantelzorg, of juist bewust kiezen voor de zorg voor de kinderen? Wat ik juist in mijn omgeving zie is dat veel meer mannen bewust ervoor kiezen om vier dagen te gaan werken om zo dus een dag bewust bij hun eigen kinderen te zijn, of vrij te maken voor vrijwilligerswerk, sport of iets anders. Als ik terugkijk in de grafieken van het onbenut arbeidspotentieel zie ik juist ook een toename, als je naar 2020 kijkt en '21, een toename van het aantal deeltijdwerkers, of in ieder geval het arbeidspotentieel wat daar ligt. Dat is als ik zo even het grafiekje, al bijna een toename van 50 procent. Dus ik vroeg me af of daar de wethouder weet wat daar de oorzaak mogelijk van is. Even kijken, dat is op pagina 3. Daar zie je de balkgrafiekjes en als je dan naar de laatste twee staven kijkt zie je dat de onbenut deeltijdwerkers, het blauwe gedeelte van de grafiek, aanzienlijk groter is geworden terwijl het totale arbeidspotentieel niet toeneemt. Dus het kan ook zijn dat veel mensen die werkloos waren mogelijk een deeltijd baan zijn gaan doen, maar het kan ook zijn dat fulltimers een stap terug hebben gedaan.

De voorzitter: De vraag is duidelijk toch? Dat was hem? Oké. Wie? De heer Schilt.

De heer Schilt: Hele korte verduidelijking, omdat dit mijn eerste keer zo iets is. Maar het is toch gewoon mijn woordvoering kan ik nu doen, toch?

De voorzitter: Ja, en dan met name gericht het liefste inderdaad op de politieke vragen die gesteld zijn. Gaat uw gang.

De heer Schilt: Ja, oké. Spannend. De vraag of er SMART doelen opgenomen moeten worden, is een ja. Dit doordat de voor ons liggende startnotitie geen tot weinig oog heeft voor de nuances van deze flinke groep onbenut arbeidspotentieel. Een mistwolk van geamikaniseerde managementtaal lijkt te verbloemen dat deze startnotitie veel ambities heeft, met weinig onderbouwde strategie. Op ieder gefrustreerd, ontmoedigd, of met afstand op de arbeidsmarkt bestaand potje past een maatschappelijk ondernemend dekseltje. Echter, hoe de risico's van deze ondernemers gedekt worden is niet terug te vinden. Afspraken maken gebaseerd op wederzijds commitment klinkt mij naïef, wanneer er geen eis wordt gelegd op de hoeveelheid banen. De omslachtigheid van een bataljon life coaches die bemiddelaar tussen de werknemers en werkgevers moeten spelen is mij moeilijk te visualiseren zonder dat het lijkt op het huidige systeem van maatschappelijke ondersteuning, dat veel van deze doelgroep die we juist proberen te ondersteunen heeft gefrustreerd, juist ook omdat enkele systematische problematiek zoals discriminatie, racisme, validisme en neurodivergentie niet bij de hoorns worden gevat.

Mevrouw Koene: Voorzitter?

De voorzitter: Ik bedoel, ik hoorde het en ik weet dat mevrouw Koene in de zaal zit en die slaat vind ik ook wel terecht aan op dit soort woorden, omdat dat natuurlijk voor de gemiddelde luisteraar en kijker niet begrijpelijk is.

De heer Schilt: Ik doe hem even kort in Jip en Janneketaal. Oprecht goed. Discriminatie, racisme, dat denk ik wel dat we allemaal weten. Validisme houdt in, mensen met een belemmering, bijvoorbeeld dat ze in een rolstoel zitten, maar ook een verstandelijke beperking, die vaak niet vinden dat zij worden meegenomen, dat ze zich een beetje uitgesloten voelen op die manier. Neurodivergentie, dat is ook gebaseerd op mensen met bijvoorbeeld een depressie, ADHD, die vaak geen aansluiting kunnen vinden met het systeem, om daarin te kunnen functioneren.

De voorzitter: Gaat u door.

De heer Schilt: Die problemen worden niet bij de hoorns gevat. Het schetst mij een plan dat is gevormd vanuit enorm veel goede wil en juiste intenties, maar zonder duidelijk financieel plaatje en concrete cijfers maakt het voor mij moeilijk een daadwerkelijk oordeel te kunnen geven.

Mevrouw Koene: Voorzitter, mag ik wat vragen?

De voorzitter: Niet over de moeilijke woorden toch, mevrouw Koene?

Mevrouw Koene: Nee. Nou ja, SMART is natuurlijk ook wel dubieus, maar goed. Het gaat over het SMART formuleren, dat ik begrijp dat de heer Schilt wil dat er nou juist wel SMART geformuleerd wordt. Ik kan dat aan de ene kant ook wel begrijpen, maar ik vraag me af of het aantal verschillende soorten jonge mensen enzovoort niet te moeilijk is om daar één SMART formule op los te laten.

De voorzitter: De heer Schilt.

De heer Schilt: Dank u wel, voorzitter. Eens, dus er moet ook niet een SMART formule zijn, er moeten meerdere zijn en dat er dus in plaats van een soort van warrige bol van plannen, dat het een soort van geformuleerd is per SMART doelen en vragen. Dat is het doel van de SMART, dat er dus concrete doelen en vraagstelling is, zodat het ook makkelijker per doelgroep te differentiëren valt.

De voorzitter: Maar dat is dus per doelgroep inderdaad dan wat genoemd is inderdaad, om dat dan inderdaad SMART uit te werken.

De heer Schilt: Ja, in plaats van hoe ik het ervaar, dat het veel over één kam scheren is in het stuk. Wel of niet, ja.

De voorzitter: Oké, duidelijk. Dat was de Partij van de Arbeid. Dan gaan we kijken, dan ga ik eerst nog eventjes naar de heer Laban en dan kom ik bij de heer Venderbos zo uit.

De heer Laban: Dank u wel, voorzitter. De startnotitie is voortgekomen uit een van de prioriteiten van het politiek akkoord en hierbij ligt de focus op economische groei en een gezonde arbeidsmarkt. We willen oog hebben voor wat de bewoners, wat inwoners en bedrijven nodig hebben, passende banen bieden, voldoende opgeleid personeel voorhanden hebben en geschikte bedrijfslocaties aanbieden. De vraag is: voldoet de startnotitie hieraan? Er zijn 20.000 inwoners zonder werk. Even kijken, hoor. Nee, de fractie van de ChristenUnie-SGP is van mening dat de startnotitie in grote lijnen aan deze opgave voldoet. We hebben echter nog wel een paar opmerkingen en kanttekeningen van zaken die we missen in de startnotitie, zoals: welke branche is de grootste werkgever in Dordrecht en welk soort medewerkers is er daarmee de grootste vraag naar vanuit die branche? En sluit dit aan bij onze inwoners en met name bij de mensen die nu al aan de zijlijn staan? Een op drie ondernemingen ervaart een tekort aan arbeidskrachten in de Drechtsteden. In de startnotitie ontbreekt meer informatie aan welk soort arbeidskrachten dan behoefte is. Arbeidsparticipatie van met name praktisch opgeleiden baart onze fractie echt zorgen. Uit de startnotitie blijkt dat er van 20.000 inwoners het arbeidspotentieel onbenut blijft, terwijl er veel vraag is naar medewerkers in bijvoorbeeld de horeca, retail, tuinbouw, distributiecentra, logistiek enzovoort, zoals de VVD ook al opmerkte. Hoe kan het dan dat deze mensen ook nog steeds aan de kant staan? Ook mist onze fractie de samenwerking met de ondernemers. Er is weliswaar een MBO-akkoord met de vijftien grootste werkgevers, maar dat gaat voornamelijk om wat deze bedrijven kunnen betekenen voor onze regio. Uit de startnotitie wordt ons niet duidelijk dat ook andere ondernemers zijn betrokken, zoals de Dordtse ondernemersvereniging. De startnotitie is geschreven vanuit de situatie van een tekort aan medewerkers. Wat nu als er een crisis komt die alles overhoop gooit en de situatie volledig verandert? Ook dit missen wij in het document. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Graag gedaan en ja, ik ben voorzitter, maar ik kan u aangeven dat het Albert Schweitzer ziekenhuis de grootste werkgever is in deze regio.

De heer Katif: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Katif.

De heer Katif: Sorry, ik moet me excuseren, ik moet naar een andere zaal en ik denk dat de Wringer, daar is hij.

De voorzitter: O, die bewaakt de boel. Ja, dat is prima. De heer Venderbos.

De heer Venderbos-Lambinon: Voorzitter, dank. We staan als partij hier positief tegenover de startnotitie. We hebben wel één opmerking en twee vragen. De opmerking is dat mevrouw Koene van Gewoon Dordt uit regelmatig kritiek op het gebruik van buitenlandse woorden en uitdrukkingen, de heer Schilt deed het daarnet ook even. Een kritiek die de Partij voor de Dieren deelt. Ook nu, in de startnotitie, worden onnodig Engels uitdrukkingen gebruikt. Sterker nog, in de vergaderstukken staat voorstel Startnotitie opgave Menselijk Kapitaal en Arbeidsmarkt en vervolgens Startnotitie opgave Human Capital en Arbeidsmarkt. Het kan dus wel, gewoon Nederlandse woorden gebruiken.

Wat is er mis met vaardigheden in plaats van skill, leerplan in plaats van curriculum, of mogelijkheden, belofte of talent in plaats van potentials? Kunnen we deze trend – wat hier staat ga ik even niet zeggen – niet gewoon stoppen? Want we zijn het volledig met mevrouw Koene eens, we hebben prachtige Nederlandse woorden en laten we die dan ook gebruiken. We hebben twee vragen. In de cijfers wordt melding gemaakt van een leeftijdscategorie 45 tot 75 jaar. Waarom zijn ook de leeftijden van na de AOW-leeftijd meegenomen? Want de Partij voor de Dieren is van mening dat deze mensen die leeftijd bereikt hebben bewust de beslissing om niet meer aan de arbeidsmarkt deel te nemen of nemen bewust wel deel. Deelt het college deze mening? Verder, er zijn landelijk meer 100.000 bedrijven die nog een coronaschuld hebben bij de Belastingdienst en het kabinet maakt zich met name zorgen om 73.000 ondernemers die nog niets hebben afgelost, waarbij 33.000 ondernemers een schuld hebben van meer dan 10.000. De verwachting is dat veel van deze bedrijven failliet zullen gaan. Het aantal faillissementen sinds eind vorig jaar landelijk met 200 per maand gestegen. De Partij voor de Dieren vermoedt dat ook bedrijven in onze gemeente hiermee te maken zullen krijgen. Deelt het college dit en zijn deze bedrijven bij de gemeente bekend, en zo ja, hoe worden deze meegenomen in deze opgave? Want de mensen komen dan vrij, ondernemers moeten ook werk vinden. En indien nee, hoe denkt het college deze bedrijven te kunnen vinden? Dat was hem.

De voorzitter: Oké, duidelijk. Mevrouw Koene, u steekt uw vinger op, dan bent u aan de beurt.

Mevrouw Koene: Dank, voorzitter. Ik ben heel kort, hoor. De startnotitie vinden wij een goede basis om verder uit te werken. Het SMART formuleren, dat had ik ook opgeschreven. Het lijkt ons dat het daardoor juist een beetje te star wordt als je dat gaat doen, en dan met name natuurlijk omdat al die groepen heel erg verschillen, dus dat heeft ook allemaal wat anders nodig. Volgens mij staat er duidelijk in de startnotitie wat de intentie is, dus waarom we bepaalde dingen willen doen. Met betrekking tot de andere politieke vraag over de werkgevers vinden wij dat zij voldoende ruimte moeten blijven houden om zelf een oordeel te vormen. Ik bedoel, de tijd leert dat dat zich ook ontwikkelt en misschien gaat dat niet altijd even snel, maar dat moet ook maar tot de mogelijkheden behoren bij een werkgever. Nog wel een opmerking over dat de gemeente als integrale regisseur aan de slag gaat. Dat is op zich natuurlijk prima, alleen het lijkt wel verstandig om daarbij in de gaten te houden dat je dat alleen dus als een soort coördinerend iets doet, zodat je juist de kennis en kracht van al die andere partners op een beetje objectieve manier kan blijven verbinden. Dat is beetje de opmerking.

De voorzitter: Duidelijk. De heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat ik ook gelijk de laatste ben in dit geval. Wij zijn ook positief. Ik had ook twee punten trouwens, maar die zijn al door de VVD en ook door andere partijen nog genoemd. Dat ging over de geschoolde banen die langs de lijn staan, die is al genoemd.

De vrijheid van de werkgevers, daar heeft mevrouw Koene ook nog over gehad en de discussie is net ook daarvoor nog geweest, die is ook nog genoemd. Dat waren dus de twee punten die wij vandaag even wilden benoemen.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Wie nog meer? Dan moet ik even het bordje zien, want anders dan moet ik altijd weer even kijken. De heer Van Pelt, u heeft het woord.

De heer Van Pelt: Dank u wel, voorzitter. Het blijft wat mij betreft een beetje vaag in de startnotitie in hoeverre mensen, dus burgers, maar ook ondernemers, echt vrij blijven om hun keuzes te maken. Dat kan ook een keuze zijn om niet te werken, zoals het CDA net al aangaf. Er zijn alternatieve tijdsbestedingen waar mensen ook in vrijheid voor moeten kunnen blijven kiezen. Zojust werd gezegd dat er voor ondernemers geen regels en geen dwang komt. Echter, zij hebben wel een streepje voor en worden beloond, dus moet ik dat als een drang zien, als een aandrang, als verleiding, als nudging? Is dat uiteindelijk niet soft law, dat we toch die kant opgaan dat het uiteindelijk allemaal moet. Dus concreet is een beetje voor mij de vraag: in hoeverre worden er drukmiddelen ingezet om mensen dus deze kant op te dwingen of te dringen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. O ja, u was nog niet geweest natuurlijk, mevrouw Kruger. Neem me niet kwalijk, hoe kan ik u vergeten?

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Ja, ik heb natuurlijk wel wat vragen gereageerd, maar nog niet ... Het is ook allemaal niet zo spannend hoor, ik heb geen uitgebreide woordvoering.

De voorzitter: U heeft het woord.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Als fractie GroenLinks kunnen we ons zeker vinden in de startnotitie, op een aantal opmerkingen ook na. De heer Van Pelt noemde net al iets wat ik best wel interessant vind over de ontspannen samenleving: waarom moet iedereen fulltime of voortdurend werken? Werken loont, zou u misschien, voorzitter, zeggen. Arbeid adelt, maar je kan op allerlei manieren arbeiden, dat hoeft niet alleen in loondienst te zijn. We willen wonen, we willen leven, we willen werken, maar we willen ook vrije tijd en dat moet allemaal in balans zijn. Nou snap ik wel met de krapte op de arbeidsmarkt dat dat soms wat ingewikkeld ligt, dat je dan toch gaat proberen mensen aan het werk te helpen. Dat zou heel mooi bij die verbanden kunnen, zoals dat hier in de – hoe heet dat ding, even kijken – die bijlage bij het raadsvoorstel staat over, is er bijvoorbeeld gefocust op de laaggeletterdheid, om mensen dan mee te nemen die niet direct in een baan aan het werk kunnen? Maar ik zou dan ook niet alleen laaggeletterdheid, maar de heer – nou ben ik jouw achternaam kwijt – de heer Schilt noemde al dingen als ook autisme, dus dat je niet in grote groepen zou kunnen zitten. Zo zijn er nog meer aandachtspunten waar wat meer naar gekeken moet worden.

Dan denk ik ook meteen, als je denkt aan de Sociale Dienst bijvoorbeeld, of het Arbeidsbureau die met mensen moeten gaan praten, dat die ook wat meer zich daarin moeten ontwikkelen om dat naar boven te halen en niet alleen de standaardvragen moeten stellen: je wilt werken, hoe ga je dat dan doen? Dus dat je daar gewoon aandacht voor hebt en meer rekening mee houdt.

De voorzitter: De heer Den Heijer voelt zich geroepen om te interrumperen.

De heer Den Heijer: Ik zit naar mevrouw Kruger te luisteren en die schetst bijna het pad naar werk wordt met kilometers langer. Er worden voor allerlei redenen verzonnen om het vooral niet te doen.

Mevrouw Kruger: Hè?

De heer Den Heijer: Dat vind ik toch lastig, omdat je ... Nou ja, andere toelichting. Ik denk dat juist mensen die met problemen te kampen hebben waar u schetst, bijvoorbeeld iemand met ADHD, of iemand met autisme, dat zijn volgens mij mensen die misschien inderdaad niet volwaardig honderd procent op de arbeidsmarkt kunnen functioneren, maar toch ook wel gewoon in deeltijd moeten kunnen werken. Ik vind het soms lastig hoe GroenLinks die prioriteit dan stelt: we moeten leuke dingen doen, we moeten ook ons leven zelf vorm kunnen geven, maar we moeten er ook voor zorgen dat mensen in het ziekenhuis geholpen worden, ervoor zorgen dat de straten veilig zijn, dat de bus rijdt. Maar wat vindt GroenLinks daarin dan het belangrijkste in die prioriteitstelling?

De voorzitter: Wat vindt GroenLinks het belangrijkste?

Mevrouw Kruger: Voorzitter, de heer Den Heijer gooit nu alles op één hoop en volgens mij heeft hij, of ik heb het niet goed uitgelegd, of heeft hij niet goed geluisterd, het feit dat ik zou zeggen dat mensen met een beperking niet volwaardig zouden mee kunnen doen aan de maatschappij. Allerm minst. Ik geef juist aan dat je daar bepaalde skills – ik had het net opgeschreven – vaardigheden voor nodig hebt, niet alleen vanuit de werknemer zelf, maar ook vanuit de werkgever om ervoor te zorgen dat iemand het werk kan doen. Dus nee, allerm minst dat ze niet zouden werken, maar juist wel, alleen moeten we daar betere vormen voor vinden. En ja, ik denk toch als mensen wat meer ontspannen kunnen zijn voor hun werk, dus ook de mogelijkheid hebben om te recreëren en om te leven, dat je je beter kan inzetten in je werk en ook functioneler kan zijn als dat je een zwaar vermoeid 's morgens aan je baan begint en het werk maar voor half doet. Dus in die zin, daarom zoek ik die balans tussen wonen, werken en leven. Ik denk dat ik het een beetje gehad heb opeens. Nee, dat ik de punten genoemd heb.

De voorzitter: De heer Schilt wil daar nog wat zeggen.

De heer Schilt: Misschien ook een beetje een toevoeging op GroenLinks daarbij en ook wel misschien meedenken. Kijk, werken heeft het voordeel dat je dan geld verdient en dat is leuk. Maar wat je ook ziet in onderzoeken is dat werken een gigantisch voordeel heeft met het participeren van mensen in de samenleving die er nu buiten staan.

Een goed voorbeeld hiervan is dat er toevallig vandaag een asielzoeker een rechtszaak heeft gewonnen tegen het UWV omdat hij wou werken en dat dat niet werd verleend en dat het Europees Hof dus heeft gesteld dat dat grondwettelijk vaststaat in de Europese Grondwet. Mijn vraag daarin is dus ook: wordt teruggekeken naar, een beetje los van dat het geld oplevert, maar vooral ook hoe kunnen we deze groepen leren participeren en ook wat werk dan voor nut meer heeft?

De voorzitter: Daar heeft als het goed de wethouder al eerder iets over gezegd. Maar mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ik ben heel blij met de opmerking van de heer Schilt. Waarbij ik ook wel wil zeggen, als we kijken naar waarderingen van werk, dat het ene dienstverband levert een bepaald bedrag. Sommige mensen moeten soms wel twee of drie banen hebben, willen ze aan een gelijk salaris komen van iemand die parttime werkt en dus alle mogelijkheden heeft om te recreëren, dat we ook wat meer naar een bestaanszekerheid en gelijkwaardigheid toe gaan. Hoe we dat precies allemaal gaan doen, dat weet ik ook nog niet, want dat hoor je soms ook vragen: hoe gaan we dat dan doen en wie gaat dat allemaal betalen? Daar zullen we met zijn allen over na moeten denken en naartoe moeten werken. Dit was nu mijn woordvoering.

De voorzitter: Het zou mijn quote kunnen zijn: hoe gaan we dat betalen, mevrouw Kruger?

Mevrouw Kruger: Dank u wel, voorzitter. Daarom kopte ik hem maar meteen eventjes in. Ik denk als we met elkaar gezond nadenken en ons allemaal inzetten en inderdaad wat meer gelijkwaardige beloning hebben, dan kunnen we dat zeker gaan betalen.

De voorzitter: Uw punt is duidelijk. De heer Van den Berg nog.

De heer Van den Berg: Ik heb nog een stukje inbreng inderdaad. Wij kunnen ons aardig vinden ook in de startnotitie. Wat betreft de politiek vragen die er lagen, wat ons betreft hoeft de startnotitie niet dichtgereregeld te worden gelijk met SMART doelstellingen, maar verwachten we dat wel in het uitgewerkte voorstel. Dus dat zou ik met name willen meegeven. Als het gaat over de beïnvloeding van onze ondernemers, ik denk dat onze ondernemers zeker in staat zijn om goed ondernemerschap en maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Daarin kunnen we ze best inspireren en stimuleren en daarin kunnen we dat natuurlijk ook in de gunning van opdrachten als gemeente, ondernemers die dat goed doen belonen. Maar ik denk dat dat inderdaad moet blijven bij inspireren en stimuleren en leren. Een laatste had ik nog een opmerking inderdaad over de term van laag en hoogopgeleid. Ik begreep uit de vorige sessie dat er inderdaad laag en hoogopgeleid, we missen ook juist mensen die alleen de basisschool hebben gehad. Wat mij betreft zouden we kiezen voor de term basis opgeleid, praktisch en theoretisch opgeleid, volgens mij zou dat een oplossing kunnen zijn.

De voorzitter: Maar goed, we gaan gelukkig hier over onze eigen woorden, mijnheer Van den Berg, dus wat dat betreft. Ik kijk naast mij en ik heb een heel lijstje en de wethouder is aan het woord.

Mevrouw Van Benschop: Ik ga mijn best doen om alles in één keer te beantwoorden, maar als het niet zo is, word ik er vast op gewezen. Laat ik beginnen met de open deur. We kunnen al het Engels vervangen door het Nederlands, laten we daarmee beginnen. Ik word er altijd op gewezen door Gewoon Dordt, door mevrouw Koene vooral, dat Engelse woorden liever niet gebruikt worden. Daarom hebben we de vorige keer in de agendering al er menselijk kapitaal van gemaakt, maar kon het nog niet aanpassen in de startnotitie, die was al verzonden. Maar daar zullen we in het vervolg rekening mee houden. Ik heb heel veel inbreng gehoord over dwang, drang, nou ja goed, nog wat van dit soort woorden. Zowel als het ging over werkgevers als over werknemers. Laten we beginnen met: we gaan helemaal niemand ergens toe dwingen. Als het gaat over werkgevers, het label waarover gesproken wordt, het goed werkgeverschap, het label via Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen, dat is een label door ondernemers voor ondernemers. Daar heeft de gemeente niks in gestuurd, dat is geen label van de gemeente. Dat is een label van ondernemers zelf, zij hebben zelf de doelen bepaald welke drie doelen ze daaraan wilden hangen. Dat zijn duurzaamheid, inclusiviteit, goed werkgeverschap valt dan onder bestaanszekerheid. Dat zijn de drie doelen die zij geformuleerd hebben en waarvan wij hebben gezegd: dat zijn nou precies de doelen dat als bedrijven het daar goed op doen, dan is dat ook van toegevoegde waarde voor onze inwoners. Zij maken namelijk gebruik in onze regio van onze inwoners als werknemers, maar wat komen ze eigenlijk brengen? Als bedrijven dus goed bezig zijn met deze drie doelen, dan willen we ze daar een streepje voor mee geven. Dan gaat het over bijvoorbeeld een scorekaart bij aanbestedingsopdrachten, in het inkoopbeleid, daar kunnen bedrijven dan een puntje mee scoren. Dat betekent niet dat je geen kans maakt als je niet het label draagt of als je niet goed scoort, dat is geen beperking, het is echt een beloning. Datzelfde geldt trouwens voor het vestigingsbeleid. We kunnen op basis van dat label bedrijven een streepje voor geven. we kunnen bedrijven die niet het label voeren niet weigeren om zich te vestigen in Dordt – dat willen we ook niet trouwens. Dan, er waren wat bijna technische vragen over de plaatjes. Er was vanuit het CDA de vraag over het onbenut arbeidspotentieelstaatje. Wat je ziet is dat er van 2019 naar 2020 het onbenut arbeidspotentieel gegroeid is. Dat heeft onder andere echt te maken met corona, dat mensen niet meer in de horeca werkten, dat de verschillende sectoren dicht gingen. Daar is een beweging geweest dat mensen op andere locaties gingen werken gelukkig, in andere branches gingen werken. Voor een deel ook niet. Wat je vervolgens ziet is dat het aandeel niet-werkenden kleiner wordt van 2020 tot 2021, maar dat het deel deeltijdwerkers groter wordt. Dus het is niet dat het arbeidspotentieel vervolgens gedaald is of gegroeid is, maar er is wel verschuiving binnen de groep die er al was. Nou werd er ook ergens gezegd, 20.000 mensen onbenut arbeidspotentieel in Dordrecht. Dat is niet in Dordrecht, dat is de regio. In Dordrecht is dat ongeveer de helft, dus dat is nog steeds een aantal, maar dat is wel echt lager dan die 20.000. Dan was er nog een technische vraag over de categorie 45 tot 75, dat was van Partij voor de Dieren. Dat zijn CBS-cijfers en het CBS benoemt 45 tot 75 jaar als de laatste groep qua leeftijd binnen de beroepsbevolking, dus daar hebben wij op dit moment gewoon geen andere cijfers voor dan de CBS-data. Waarbij ik natuurlijk wel gelijk ook zeg: inderdaad, iemand van 75 is misschien nog hartstikke actief misschien wel als vrijwilliger, maar hoeft niet per se meer deel te nemen aan het arbeidsproces. Maar dit zijn nou eenmaal de cijfers die we hebben. Even kijken, hoor.

Er werd ook nog ergens gezegd dat we een financieel plaatje missen. Voor een deel begrijp ik dat. Aan de andere kant, het is de startnotitie, de uitwerking vindt plaats. Voor een deel landt dit in het programma Ruimte voor banen, voor een deel landt dit in het programma Glansrijke toekomst wat er een onderdeel van uitmaakt, voor een deel in de regio, voor een deel ESF+ subsidies. Dus dat wordt echt een heel breed palet aan financiële bronnen die we nu nog niet kunnen specificeren, omdat we nog niet weten wat de programma's worden.

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Ik hoor de wethouder zeggen en dat staat inderdaad ook in de stukken dat het onder een van de programma's op basis van de Eneco-bestedingen gehangen gaat worden. In ieder geval, daar hebben we in de vorige periode dat geld voor gealloceerd en daar gaat het dus onder hangen. Wordt dan bij de besteding van die middelen ook dan die toets toegepast dat je een businesscase bouwt op dat het ook dus revolverend moet zijn, dus dat het uiteindelijk zichzelf ook terugverdient?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Van Benschop: dit programma, of deze opgave wordt niet een-op-een gehangen onder de Agenda 2030 of onder die programma's. Waar het om gaat is dat de programma's Agenda 2030 voor een deel, niet allemaal, maar een deel daarvan draagt bij aan deze opgave en deze opgave draagt aan de andere kant weer bij aan de doelstelling van de Agenda 2030, namelijk het versterken van de sociaaleconomische positie van de stad. Dus het is een wederkerigheid. Dat betekent niet dat alle middelen die nodig zijn voor dit programma uit de Agenda 2030 worden gehaald. Dat zal alleen gebeuren voor die delen die bijdragen aan de programma's zoals ze zijn vastgesteld, aan die doelstellingen. Een ander deel zal komen uit ESF+ subsidies die bijvoorbeeld wel weer gematcht worden met onze eigen inbreng vanuit Glansrijke toekomst. Dus het is een breed palet aan financieringsmogelijkheden, maar waar we uiteindelijk dadelijk met het uitvoeringsprogramma gewoon weer bij de raad uitkomen: welke budgetten zijn dan voor welk deel van het programma nodig, en hoe gaan we dat dekken? Dus het is ingewikkelder dan dat we het uit één pot halen.

De voorzitter: De heer Schilt.

De heer Schilt: Over de concretisering van een financieel plaatje. Wat ik daarmee bedoelde vooral is: op wat voor manier kunnen wij als raad gaan toetsen naar het succes van dit dingetje met hoeveel subsidie en geld dan naartoe gaat? Met bijvoorbeeld dan die lifecoaches, hoeveel kosten daar dan aan hangen en hoeveel dat dan terugverdient met het effect?

De voorzitter: Dus eigenlijk de SMART vraag natuurlijk toch ook weer, als ik dat zo hoor. De wethouder.

Mevrouw Van Benschop: Het voorbeeld wat nu genoemd wordt, waarbij ik ook gelijk zeg: daar zitten de meeste concrete punten in die je SMART zou kunnen maken, komt uit programma Glansrijke toekomst en daar hebben we gewoon een monitoringsprogramma op. Dus het is zo dat als het gaat over lifecoaching, als het gaat over eigenlijk de hele tweede doelstelling, 16 tot 27 jaar, voor het allergrootste deel valt dat in het programma Glansrijke toekomst en daar hebben we een kwaliteitskader waar we gewoon een monitoring op doen. En als het gaat over de financiën, waar halen we die vandaan? Die komen we bij de raad halen en uiteraard vindt er gewoon weer een evaluatie plaats: doen we de goede dingen met de doelstellingen die daar geformuleerd zijn in dat monitoringsprogramma? Als het gaat over goed werkgeverschap van ondernemers is dat natuurlijk heel moeilijk SMART te maken, tenzij je wilt kijken naar: hoeveel ondernemers zijn aangesloten bij Stichting MBO, hoeveel ondernemers hebben het label gekregen? Die cijfers kunnen we gewoon overhandigen, dat zijn nu 33 partners. Er zijn drie ondernemers die het label al mogen voeren. We hebben de afspraak met Stichting MBO, die hadden we al gemaakt, dat zij in 2023 50 partners zouden hebben. Het is april, ze hebben er al 33. Dat zegt ook iets over de energie die er in de stad zit.

De voorzitter: De heer Schilt.

De heer Schilt: Een goed, duidelijk antwoord. Daarin is dan eigenlijk nog mijn vraag: valt die dan onder die kwaliteitskaders van de lifecoaches, is dat dan ook dat daar dan tegenwicht aan de hand van hoeveel financiën ernaartoe moeten gaan voordat het effect van die kwaliteitskaders daarin wordt berekend? Of is het alleen kijkend naar hoe effectief ze sowieso zijn?

Mevrouw Van Benschop: U bedoelt of er aan de exacte bedragen ook exacte doelen zijn gesteld, of is dat niet de vraag?

De heer Schilt: Nou ja, waar ik aan moet denken is dat vaak wordt er dus heel veel geld gepompt in initiatieven. Dan hebben ze natuurlijk over het algemeen natuurlijk goed effect, maar de balans van hoeveel geld daarvan dus effect heeft op de kwaliteiten ervan, wordt dat erin gemonitord in die kwaliteitskaders?

Mevrouw Van Benschop: Ja, nou, dat durf ik niet helemaal zo concreet te maken. Maar wat we doen is, het is wel echt een ander programma hoor, maar ik wil het hier wel uitleggen. In Glansrijke toekomst hebben we een kwaliteitskaders geformuleerd en dat gaat over: welke interventies doe je in het leven van jongeren, of in ieder geval in de omgeving van jongeren, om jongeren tussen de 12 en 27 – hier specifiek gaat het over 16 en 27 jaar – met een afstand tot de arbeidsmarkt wel de kans te geven deel te nemen aan de arbeidsmarkt? Dat kwaliteitskader heeft u zelf goedgekeurd, zeg ik even. Ja, het is de vorige keer behandeld in het voorstel, maar of het specifiek over de kwaliteitskaders, maar goed, dat gaat over de monitoringsvraag. En ja, die monitoring wordt gewoon gedaan en daar krijgt u gewoon een rapportage van. En ja, als u dan als raad zegt: er gaat te veel geld naartoe en wij vinden het te weinig effectief. Dan moeten we die discussie op dat moment voeren, maar wij hebben daar zelf geen budget aan gehangen: er moet zoveel geld dit effect hebben.

De voorzitter: Gaat u door, wethouder.

Mevrouw Van Benschop: De vraag werd gesteld welke branches het gaat. Dat vond ik trouwens wel een hele relevante vraag, dat ging over de krapteberoepen. Natuurlijk is het zo dat wij kijken: welke branches zijn in Dordrecht het grootst, maar welke ook met name het meest met krapte te maken hebben? We weten dat een van die branches is de zorg. We weten ook dat dat de maakindustrie is, of de technische beroepen. Natuurlijk worden daar interventies op gedaan. Je kunt je wel afvragen of alle interventies die nu lopen ook daadwerkelijk de doelen bereiken. Dat is precies wat het belang van deze opgave benadrukt, dat je namelijk eerst een breder beeld wil hebben van waar willen we nou naartoe, om vervolgens te kijken: hoe kunnen we deze doelstellingen koppelen aan de grootste krapteberoepen die we hebben? Want deze opgave gaat vooral over het vergroten van het arbeidspotentieel om ervoor te zorgen dat onze inwoners aan het werk kunnen en dat we ook het aantrekkelijk maken om aan het werk te gaan. Met het vergroten van het arbeidspotentieel ga je natuurlijk aan de andere kant het probleem op de arbeidsmarkt op dit moment, namelijk de krappe arbeidsmarkt, oplossen. Dus dat is echt een onderdeel wat plaats gaat krijgen in het uitvoeringsprogramma, waarbij u natuurlijk kunt voorstellen dat als wij concrete projecten op zouden zetten waarbij we mensen naar werk toe willen leiden, dat we dat natuurlijk doen op die beroepen waar de krapte het grootste is.

De heer Den Heijer: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Op dit punt ben ik echt van harte eens met de wethouder, over de krapteberoepen. Maar ik denk ook dat dat je daarnaast ook het andere nog kunt doen, dus dat je aan de ene kant zegt: we gaan krapteberoepen, dus die match makkelijker maken om ervoor te zorgen dat op ons eiland dat onbenut arbeidspotentieel in dat soort beroepen aan de slag gaat. Tegelijkertijd vergroten we ook de potentie van onze stad door hoogwaardig kwalitatieve banen toe te voegen en bijvoorbeeld in te zetten op dienstverlening in onze stad, of bijvoorbeeld een universitaire opleiding te starten in Dordrecht. Het een kan met het ander en ziet de wethouder dat op dezelfde manier?

Mevrouw Van Benschop: Als de vraag is: sluit het een het ander uit? Absoluut niet. Als het gaat over die kwalitatieve banen, waarbij ik dan het niveau van de banen even in het midden laat, maar als het gaat over kwalitatieve banen, dat hebben we natuurlijk ook vastgelegd in Ruimte voor banen. Dus daar ben ik het echt van harte mee eens dat het niet alleen gaat over het dienen van de krapteberoepen, maar juist ook dat je een mix wil binnen je economisch stelsel eigenlijk van verschillende sectoren, omdat je ook niet wil op het moment dat het economisch minder gaat, dat de hele boel heel oneerbiedig gezegd instort omdat je een eigenlijk te eenzijdige economie hebt. Dus ik ben het er helemaal mee eens dat we diversiteit moeten aanbrengen in de bedrijven die we hebben. Voor een deel zit dat dus ook in deze opgave als het gaat over: welke bedrijven haal je hiernaartoe? Maar het zit ook echt voor een deel in Ruimte voor banen waar het gaat over kwaliteit van banen toevoegen.

Volgens mij, er was nog een vraag over alle verschillende doelgroepen als het gaat over jongeren en als het gaat over discriminatie, racisme. Al deze onderdelen worden meegenomen in het inclusief werkgeverschap. Dus dat zit ook in dat maatschappelijk betrokken ondernemen. Zijn we er dan? Nee, dus het is ook niet alleen iets wat landt in deze opgave. We hebben ook nog een opgave inclusieve stad waar het een plek krijgt waar we een uitvoeringsprogramma krijgen. Met het onderwijs zijn we nu in gesprek voor een visie op het voortgezet onderwijs, want die hebben we niet. Daar neem je dat allemaal in mee, maar dat is niet iets wat we per doelgroep zouden willen monitoren. We monitoren dat dus via Glansrijke toekomst in een breder perspectief.

Mevrouw Kruger: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Ik had nog een vraag, ik was dat net vergeten te noemen, maar laat mevrouw Benschop ...

De voorzitter: Eerst de wethouder toch? Eerst de wethouder nog.

Mevrouw Van Benschop: Ik wil nog even terugkomen op de SMART doelstellingen. Ik begrijp aan de ene kant het gevoel: we willen SMART hebben hoeveel meer mensen brengen we naar de arbeidsmarkt, hoeveel meer mensen kunnen er deel gaan nemen aan het arbeidsproces, hoe verkleinen we het onbenut arbeidspotentieel? Ik zeg wel goed, ik ga helemaal in de war. Wat ik eigenlijk hoop dat de raad gaat onderschrijven is dat het vooral heel erg belangrijk is hoe we dit duurzaam doen. Dat het er niet zozeer om gaat of we binnen een jaar zoveel mogelijk mensen aan het werk hebben, maar dat we ervoor zorgen dat we mensen die we naar werk toe leiden ook aan het werk houden en dat we dat ook doen zo goed mogelijk in ieder geval, op het moment dat het economisch minder gaat. Wat we zien in onze regio is dat de klap altijd erg hard is. Als het economisch minder wordt stort hier de boel in. Dat betekent dat je weer bij nul begint – of bij nul – maar in ieder geval een harde klap maakt en weer helemaal moet gaan opbouwen. Mensen hebben langer niet gewerkt, moeten weer de afstand tot de arbeidsmarkt gaan verkleinen. Dat doen we dan weer via PERSPECT en Baanbrekend en dan gaan we dat hele riedeltje weer opnieuw. Wat we graag willen met deze opgave is dat we mensen echt klaarstomen voor een duurzame plek op de arbeidsmarkt, zodat als het economisch minder gaat we die klap niet zo hard maken. Dat doen we aan de ene kant door het klaarstomen van de van onze inwoners, dat we ze de goede handvaten meegeven, goede vaardigheden. Aan de andere kant door het trekken van de juiste werkgevers. Maar dat doen we ook door ervoor te zorgen dat scholing goed op orde is, of dat dan WO geschoold moet zijn, of dat het HBO is, dat laten we dan maar even in het midden, maar het gaat erom of je ervoor zorgt dat je de juiste mix aan maatregelen hebt om die klap minder hard te maken in economisch minder goede tijden.

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, een kleine opmerking richting de heer Den Heijer nog, die had het over hoogkwalitatief opleiding en dergelijke. Terwijl ik denk, de meeste opleidingen hier, of ze nou praktisch gericht zijn of wetenschappelijk, die zijn kwalitatief goed en kwalitatief hoog. Want ik denk dat de Den Heijer een bepaalde richting in ging, maar ik wilde toch eventjes nog opmerken. Hoe krijgen we ook de jonge mensen vooral naar onze stad om hier te blijven en te wonen en te werken? Ik wil de wethouder vragen, is het misschien ook mogelijk om nog iets leuks voor jonge mensen te verzinnen, behalve dan het verkrijgen van betaalbare woningen, om bijvoorbeeld jonge mensen de mogelijkheid te geven een Dordtpas te verstrekken, of gratis of voor een lager bedrag? Wij hebben een cultureel jongerenpaspoort voor landelijk, misschien een Dordtpas als een soort lokaal jongerenpaspoort, zodat ze niet alleen hier het leuk vinden om te wonen en te werken, maar ook om te verblijven en de cultuursector vaart daar ook wel bij.

De voorzitter: Ik zit weer te denken in hoeverre dat weer rijmt met de startnotitie.

Mevrouw Kruger: De startnotitie moet dadelijk uitgewerkt gaan worden, dus het is denk ik ook de bedoeling om iets mee te geven.

De voorzitter: U heeft iets mee en de wethouder kan daarop reageren of denken: ik neem het mee.

Mevrouw Van Benschop: Ik vind hem wel leuk dat die ingebracht wordt bij arbeidsmarkt. Maar zal ik dan een heel politiek correct antwoord geven? Ik neem hem mee terug.

De voorzitter: De heer Venderbos.

De heer Venderbos-Lambinon: Voorzitter, dank. Ik had nog een vraag gesteld, die is volgens mij al gedeeltelijk beantwoord door de wethouder, namelijk over de crisis en een klap geven en de mensen ondersteunen. Mijn vraag was namelijk: hoe kijkt de gemeente ertegenaan over het feit dat er ik weet niet hoeveel 33.000 ondernemingen in Nederland waarschijnlijk met een dikke schuld zitten vanwege coronacrisis, dat er heel veel bedrijven van failliet zullen gaan met heel veel werkloze mensen en dat dat ongetwijfeld ook wel zijn weerslag zal vinden in Dordrecht.

De voorzitter: Ik weet niet of het zo depressief is, maar in ieder geval willen we de wethouder daar altijd op reageren.

De heer Venderbos-Lambinon: De wethouder had het over crisis enzovoort, dus ik vermoed dat ze daarmee mijn vraag wel beantwoord heeft.

Mevrouw Van Benschop: Ik begrijp in ieder geval de vraag. Ik heb nu geen cijfers van wat de situatie in Dordrecht zal zijn. Het is natuurlijk wel zo dat het UWV bezig is met de ondernemers die nog een NOW-uitkering moeten terugbetalen. Het ondernemersloket is er natuurlijk nog, dus het is niet zo dat we geen ingangen hebben voor deze ondernemers, maar het antwoord hoeveel dat er zijn moet ik u echt schuldig blijven. Het is wel iets wat we kunnen kijken of we aan die cijfers kunnen komen.

De heer Venderbos-Lambinon: De vraag was eigenlijk gesteld of er dus inderdaad vanuit de gemeente een ondersteuning was naar die mensen die dus straks in Dordrecht daardoor in de problemen komen.

Mevrouw Van Benschop: Zeker, die ondersteuning is er al wel. We hebben het Regionaal Mobiliteitsteam Kickstart en dat is eigenlijk opgezet in coronatijd, toen mensen hun baan kwijtraakten, maar wel weer graag aan het werk wilden. Dus eigenlijk een van werk naar werk-formule. Kickstart is natuurlijk nu nog steeds in bedrijf en is dan echt de plek waar mensen die zonder baan komen te zitten een weg naar een andere baan kunnen vinden.

De voorzitter: De heer Schilt.

De heer Schilt: Ik wou nog eigenlijk even terugkomen op een gedeelte van de wethouder haar stukje dat ging over duurzame banen creëren in de regio. Partij van de Arbeid dat vinden we allemaal goed natuurlijk, maar daarin hoor ik heel veel over dat het dus gebouwd is, die duurzame banen, op de goede wil van maatschappelijk betrokken ondernemers. Maar is het daar niet vrij regelmatig dat maatschappelijk betrokken ondernemers gewoon financiële besluiten moeten maken dat er gekort moet worden op banen en dat het juist eerder een probleem is van arbeidsrechten, in tegenstelling tot voornamelijk goedwillende ondernemers?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Van Benschop: De reden dat ik aanhaalde dat het ging over goed werkgeverschap is ook omdat we het hier hebben over echt de menselijke kapitaal – ik moet er heel de tijd over na blijven denken – menselijk kapitaal en arbeidsmarkt startnotitie. Maar duurzame banen gaat natuurlijk ook over sectoren waar we het net ook eventjes over hadden. Je weet gewoon dat sommige beroepen in de loop der tijd steeds meer terug gaan lopen, dat er gewoon steeds minder werk voor is, terwijl andere beroepen gaan toenemen. Een heel prachtig voorbeeld is de energietransitie. De vraag naar arbeid in de energietransitie zal niet snel terug gaan lopen, die wordt alleen maar groter. Dus het is ook een kwestie van: wat voor type banen wil je naar je regio halen? Daarnaast, dus dat is de ene kant, dan gaat het over het type banen. Aan de andere kant gaat het over: heb je betrokken ondernemers die zich ook betrokken voelen bij je regio? Natuurlijk nemen deze ondernemers financiële besluiten als het economisch niet goed gaat, maar het gaat ook over netwerken. Je hebt in de coronatijd gezien uitwisseling van personeel, zijn er connecties, zijn er netwerken? Ik kan deze mensen nu niet meer een plek bieden, misschien iemand anders wel. Het is echt, het gaat veel meer over een cultuur en een systeem onderling dan dat het alleen gaat over: wij gaan de ondernemer overal verantwoordelijk voor maken en ze moeten iedereen in dienst houden terwijl ze dan failliet gaan. Want daar is niemand bij gebaat.

De voorzitter: De heer Den Heijer had ook nog een vraag.

De heer Den Heijer: Ook nog even terugkomend op hetgeen wat de wethouder zojuist stelde over de SMART doelstellingen. Ik denk dat de wethouder, tenminste, ik onderschrijf de ambitie van de wethouder dat je bestendige banen naar deze stad wil halen en dat je inderdaad niet als er een economische crisis voorbijkomt dat dat als een kaartenhuis weer omver waait en dat het langer op de grond blijft liggen dan de rest van Nederland. Tegelijkertijd hoor ik ook veel van mijn commissieleden hier zeggen en dat ondersteun ik ook zelf van harte: wij moeten de wethouder natuurlijk ook kunnen controleren. Ik vind eerlijk gezegd, ik ga nu toch een beetje streng zijn voor de wethouder, ik heb zelf net een aantal handreikingen gedaan in de zin van, ik zou graag willen zien dat er bijvoorbeeld een doelstelling komt op de economische groei van Dordrecht, of de participatiegraad gaan volgen, misschien met een onderverdeling in bestendige banen in de kraptesectoren. Tot uw dienst, wat mij betreft, wat mij betreft kunnen we daar echt wel mee aan de slag. Met de praktisch geschoolden, wat ik mevrouw Kruger praktisch geschoolden, dat opzicht hebben we natuurlijk al een behoorlijke slag te slaan. Wat dat betreft ook om ook de mensen die ook nog onbenut zijn, de olifant in de kamer, om die mensen ook aan het werk te krijgen. Dus ik heb een aantal handreikingen gedaan en ik ben benieuwd hoe de wethouder, of die die nou aangrijpt of nou zegt: nou nee, dat laat ik aan me voorbijgaan.

De voorzitter: Het is mij duidelijk, wethouder.

Mevrouw Van Benschop: Mij ook, voorzitter. Ik ben hier terughoudend in. Het is uiteindelijk de raad die controleert, dus als de raad zegt: deze doelstellingen gaan we opnemen. Dan gaan we dat uiteraard doen, maar ik geef toe, ik ben daar echt terughoudend in. Punt één, hoe de economie groeit vind ik eigenlijk een andere opgave. Ik vind dat ingewikkeld koppelen aan menselijk kapitaal en arbeidsmarkt. Maar goed, dat is één. Twee is, hoeveel mensen gaan er meer aan het werk? Natuurlijk kunnen wij monitoren hoeveel meer mensen er aan het werk zijn, of het onbenut arbeidspotentieel kleiner wordt. Dat kan. De vraag is: is het een succes, is de opgave – want dat is eigenlijk wat je wil meten – is de opgave een succes? Is de opgave een succes als wij mensen voor een jaar aan het werk helpen, is dat dan de definitie van het succes van de opgave? Of gaat het erom dat we een positieve trend zien over bijvoorbeeld een periode van twee of drie jaar, dat mensen aan het werk blijven? Dat is een beetje de worsteling die ik heb, omdat ik me bewust ben van dat niet altijd mensen zo snel mogelijk naar een baan helpen ook is wat economisch het beste is, maar ook niet wat voor die mensen het beste is. Dus ik zoek er zelf ook naar. Ik hoor wat u vraagt, ik hoor wat een deel van de commissie vraagt, maar die vertaalslag maken naar: wat is dan de juiste doelstelling die je zou moeten opnemen om te bepalen of wat we doen een succes is? Dat vind ik echt in deze heel ingewikkeld, omdat het over mensen gaat.

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: We staan aan de vooravond van dit traject, het is een startnotitie, dus het is ook nu aan de commissie om de wethouder mee te geven hoe die daarnaar kijkt.

Persoonlijk gezien denk ik als we mensen een jaar aan het werk helpen, dat dat hartstikke positief is en als het meetbaar is dat we mensen langduriger nog aan het werk krijgen, bijvoorbeeld met een langdurig contract of binnen een krapteberoep, transitieberoepen et cetera, is de wethouder dan bereid om een toezegging te doen om in ieder geval wanneer ze weer terugkomt naar de raad met een verdere uitwerking van deze startnotitie, om in ieder geval een uiterste inspanning te doen om dit soort doelstellingen wel op te nemen, en anders heel nauwkeurig te beargumenteren waarom ze er toch van afziet om het niet te doen?

De voorzitter: Maar even voor mijn begrip, dus niet in de startnotitie zelf, maar in de verdere uitwerking in de raad? De wethouder.

Mevrouw Van Benschop: Ik kan in ieder geval de toezegging doen dat we zullen zorgen dat er een monitoringssysteem in zit en ik zal mijn best doen om te kijken in hoeverre we die SMART kunnen maken op de voorbeelden zoals u die net genoemd heeft. Dus ja, dan als het daarom gaat, dan kan ik die toezegging doen.

De voorzitter: Nou, bij deze. Dan kijk ik rond. De heer Wringer nog.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Ik werd even getriggerd door mevrouw Kruger over de Dordtpas.

De voorzitter: Ik wil wel even aangeven dat dat loslaat van de notitie, mijnheer Wringer.

De heer Wringer: Precies. Nee, dat weet ik. Maar kijk, we moeten het ook verleiden om mensen in Dordrecht te willen wonen en werken. Misschien gebeurt het nog wel, maar vroeger kregen nieuwe bewoners van Dordrecht een doos met Dordtse chocolaatjes, Schapenkopjes, Dordtse biertjes. Ja, dat is misschien lang geleden, maar vroeger kregen we volgens mij, ik weet niet wat er allemaal precies in zat. Maar misschien kunnen we ... Geen biertjes, oké, Dordtse frisdrank.

De voorzitter: Uw vraag is om mensen ...

De heer Wringer: Nou ja, dat dat is een leuk idee, maar we komen dadelijk natuurlijk ook, de doelstelling is die 1500 bachelor- en masterstudenten die in Dordrecht willen afstuderen ook misschien een doos te geven om een beetje te verleiden, waar die Dordtpas dan in kan zitten en eventueel een glossy magazine met wat informatie over Dordrecht.

De voorzitter: Dat klinkt wel weer een beetje als gratis bier. Maar de heer Den Heijer ...

De heer Den Heijer: Heeft de heer Wringer ook een dekkingsvoorstel? Want ik vind het best wel leuk dat we allemaal geld uit zitten geven. Volgens mij heeft de wethouder al hartstikke veel moeite om dekking überhaupt te vinden. Als je ziet uit wat voor verschillende bedragen dit programma bestaat, volgens mij een hele opgave om überhaupt iets van de grond te krijgen.

Heeft de heer Wringer, want ik vind het mooi hoor, dat vrijelijk denken, maar dan zou ik ook wel graag een dekkingsvoorstel willen zien.

De voorzitter: Kort, alstublieft.

De heer Wringer: Voorzitter, dekkingsvoorstel is als 5 procent van die mensen kunnen verleiden om in Dordt te komen, dan betalen ze lokale belastingen en dan moet dat volgens mij wel de totale kosten kunnen dekken.

Mevrouw Van Benschop: Voorzitter?

De voorzitter: De wethouder wil hier toch nog op reageren.

Mevrouw Van Benschop: Ik ga hier ingrijpen. Nou ja, ik vind het heel mooi he, als er nagedacht wordt over: hoe kunnen we mensen ons onze stad binden? Maar wat de heer Den Heijer zegt als het gaat over deze opgave is wel echt realiteit. Dit gaat over zoveel onderdelen waar we geld vandaan moeten zien te halen. Dat gaat goed en dat kunnen we, maar ik vind het wel ingewikkeld om het hier te hebben over de Dordtpas en over dit soort cadeaus bij het afstuderen in relatie tot deze opgave. Dus ik brand de ideeën niet af, maar ik vind hem in relatie tot deze opgave, ik kan hem niet in deze opgave opnemen.

De voorzitter: Ik ben wat dat betreft ook de voorzitter en ik denk dat we dan wat afwijken van het onderwerp. Ik zit even te kijken of er nog behoefte is aan een tweede termijn, of dat iedereen wel tevreden is. Ik zie nog dat de heer Schilt toch nog ...

De heer Schilt: Meer zeg maar, ik voel me echt heel dom, maar een tweede termijn is dan toch gewoon een aanpassing op wat we zojuist hebben gehoord wat je er nog meer over wil zeggen, toch?

De voorzitter: Ja, ik bedoel, ik kijk zo rond en de meesten denken hier – nee, dat is nooit dom – dat het meeste wel gezegd is en dan kom ik zo tot een afronding. Maar als er nog wat te vragen of op te merken valt, dan kan dat nu.

De heer Schilt: Ik kan het kort houden. Eigenlijk wat ik dan aan de wethouder wil meegeven is dat ik eigenlijk tot op zekere hoogte best wel gerustgesteld ben op veel vlakken en dat het ook perspectief heeft gebied op hoe er dus omgegaan wordt met het plan. Dan eigenlijk het enige wat ik nog het belangrijkste mee wil geven is dat het dus wel, misschien dat de visie ook erop moet lichten dat het een investering is van de lange termijn op deze jongeren en dat het dus ook een investering is die niet per se direct terug te toetsen is, maar dat daar dan misschien ook duidelijkheid in moet gegeven worden dat het een beetje abstract ligt op dat vlak dat het niet per se in geld terug te zien is, maar wel in bijvoorbeeld de ontwikkeling van de bevolking van Dordrecht.

De voorzitter: Duidelijk. Toch nog, mevrouw Kruger? Een klein vingertje zag ik.

Mevrouw Kruger: Ja, het is een klein vingertje. Dank u wel, voorzitter. Ik zit even over die Dordtpas nog heel kort even na te denken, gewoon omdat ik dat ... Nou ja goed, we gebruiken hem als lapmiddel voor zoveel dingen om mensen een cadeautje te geven die enige waardering nodig hebben of wat dan ook. Dus ik dacht: laten we eens iets zoeken waar we dus jongeren aan onze stad mee kunnen verbinden. En of dat nu over arbeid gaat en opleiding, ik meen het serieus dat ik denk dat we daar best wel iets mee kunnen. Ik ga zelf ook even nadenken over mogelijk een dekking, mijnheer Den Heijer. Voorzitter, ik zal tegen de heer Den Heijer zeggen dat ik daar over na ga denken en mogelijk komen we met een idee. Dus oké.

De heer Den Heijer: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Den Heijer, ook een idee.

De heer Den Heijer: Ik voel ook wel een beetje mee met de wethouder. Ik snap het initiatief ook, weet je, het is ook op zich helemaal niet heel vervelend, of we staan volgens mij allemaal niet super afwijzend tegenover het idee. Maar je hebt een bepaalde opgave, dat is namelijk menselijk kapitaal, inzet van mensen op de arbeidsmarkt, de groei, de ontwikkeling van mensen op de arbeidsmarkt. Wat draagt dan het verstrekken van een Dordtpas aan jongeren van buiten Dordrecht daaraan bij? Kan mevrouw Kruger dat nou argumenteren, want daar ben ik gewoon heel benieuwd naar.

De voorzitter: Ja, maar dan ben ik wel even heel streng. Nog een reactie, maar dan kappen we het af.

Mevrouw Kruger: Voorzitter, ten eerste plaats buiten Dordrecht. Ik heb het volgens mij niet gehad over buiten Dordrecht, ik heb over mensen die hier studeren en hier wonen en hier eventueel werken. Daarnaast is het zo dat je dan juist om jongeren, als we het hebben over leren, of hoe zeg je dat, je kennis verbreden, een cultuurpas wat de Dordtpas ook grotendeels is, dat vergroot je kennis en vergroot ook je denkvermogen, noem alles maar op. Dus ja, ik zie het probleem niet zo, de problemen die u nu opwerpt. Maar goed, we komen er vast nog een keer op terug.

De voorzitter: Ik wou zeggen, waarvan akte, mevrouw Kruger. Wij zitten in de afronding en dan is de vraag, met de toezegging ... O, nog één opmerking? Sorry. De wethouder toch nog?

Mevrouw Van Benschop: Ja. De heer Laban kwam er zelf niet op terug, maar volgens mij maakte hij de eerste ronde wel de opmerking, ik wil hem toch nog even benoemen, dat de DOV bijvoorbeeld niet betrokken is. Maar ik vind het wel belangrijk om even toe te lichten dat dit gaat over de startnotitie, dus wat zijn onze doelstellingen en hoe willen we daarnaartoe werken, of welk proces willen we uitzetten om tot een uitvoeringsprogramma te komen? Maar uiteraard als we werken aan het uitvoeringsprogramma, dus na het vaststellen van de startnotitie, worden ondernemers uit de stad echt betrokken, want we hebben ze gewoon nodig voor deze opgave.

De voorzitter: De heer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Ik had nog één vraag, of in ieder geval, die naar mijn idee nog niet beantwoord was: is het echt de doelstelling om iedereen fulltime aan het werk te krijgen?

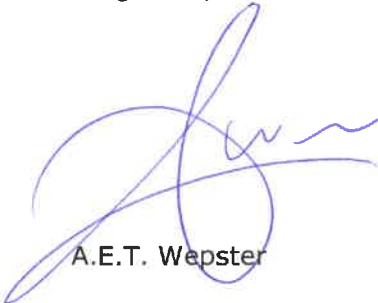
De voorzitter: Is dat de doelstelling, wethouder?

Mevrouw Van Benschop: Nee. De doelstelling is het vergroten van het arbeidspotentieel in onze regio ten behoeve van economische belangen van de bedrijven, maar ook vanuit eigenwaarde, zingeving, bijdragen, zelfwaarde van onze inwoners. Dat hoeft niet altijd fulltime te zijn.

De voorzitter: Mag ik dan eventjes concluderen dat dit voldoende besproken is en dat, met de toezegging dat in de uitwerking de wethouder met name ook zal kijken naar monitoringsinformatie en of dat er doelstellingen SMART kunnen worden gemaakt, wij dit stuk naar de raad kunnen sturen om te hameren? Dan heb ik dat goed samengevat en dan wens ik u een prettige avond en dank u wel.

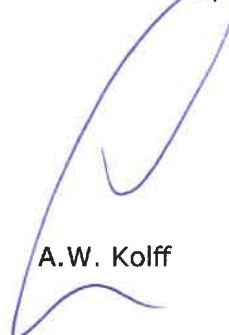
Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 16 mei 2023.

De griffier,

A.E.T. Wepster

De voorzitter,

A.W. Kolff

